

B. C. U.

18836
Dublet

11 23

CATEHISMUL

CREȘTINULUI ORTODOX

DE

IRINEU

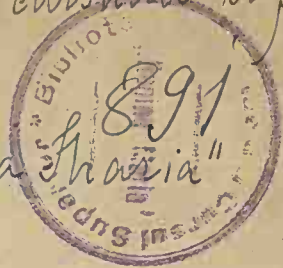
MITROPOLITUL MOLDOVEI ȘI SUCEVEI

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI, PALATUL SF. SINOD, STR. ANTIM, 29.

Biblioteca cursului superior
A

Licent. "Regina Maria"

CATEHISMUL CREȘTINULUI ORTODOX

DE

I. P. S. IRINEU MIHĂLCESCU

MITROPOLITUL MOLDOVEI ȘI SUCEVEI

0328829

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
BUCUREȘTI, PALATUL SF. SINOD, STR. ANTIM, 29

Iubite cititorule,

Ce ai zice tu de călătorul pe care, întâlnindu-l în drum, l-ai întreba: „De unde vii?” și „Unde mergi?” iar el ți-ar răspunde: „Nu știi!” Nu-i așa, că răspunsul lui te-ar face să te îndoiești că ai înaintea ta un om întreg la minte? Și tu ești un călător pe acest pământ, căci azi ești, dar mâine, poimâine, peste un an, peste zece, în sfârșit cândva, nu vei mai fi. Te vei duce și tu acolo unde s'au dus toți câți au făcut umbră pământului dela începutul lumii și până azi, cum și toți câți vor mai trece prin această lume până la sfârșitul veacurilor. Dar știi tu unde te vei duce? Cu alte cuvinte, știi de unde vii și unde mergi? Ori ești și tu la fel cu călătorul de mai sus? Poate că știi ceva asupra începutului și sfârșitului călătoriei tale în această lume, dar nu ești încă pe deplin lămurit. Ei bine, află dela mine, că nimeni și nimic alt nu te poate lămuri desăvârșit asupra rostului tău în această lume și a călătoriei ce ai de făcut în lumea aceasta și în cea care se întinde dincolo de pragul mormântului, nimeni și nimic alt nu-ți poate lumina calea și călăuzi pașii mai bine și mai sigur decât cuvântul lui Dumnezeu, păstrat neschimbat și propovedit cu osârdie de sfânta noastră Biserică ortodoxă de răsărit. Cărticica de față cuprinde pe scurt această îndrumare, această călăuzire. Citește-o

cu luare aminte și străduiește-te mai ales să viețuiești cum te povățuește ea și atunci călătoria ta în această lume va fi sigură și plăcută, iar întunericul de dincolo de mormânt se va preface pentru tine în noian de lumină, care-ți va lumina calea și aci pe pământ.

Mântuitorul Hristos, care a zis: „Eu sunt calea, adevărul și viața“ și „Eu sunt lumina lumii“ să fie cu tine, cu al său har și cu a sa iubire de oameni în toate zilele vieții tale. Amin.

Alcătuitorul

INTRODUCERE

1. Ce este omul și care este rostul său pe pământ?

Omul este cea mai aleasă făptură văzută a lui Dumnezeu, pentru că el singur, dintre toate viețuitoarele pământului, este înzestrat cu minte înțelegătoare, cu simțiri nobile și cu voie liberă. Rolul său în lume este dar să cunoască, să iubească și să cinstească pe Dumnezeu atotvezdătorul și atotțitorul, pentru ca astfel să fie fericit, atât în viața aceasta, cât și în cea viitoare. Se chiamă fericit în această viață sau pe pământ omul care este mulțumit în cugetul său, de sine și de starea sa. Numim fericit în viața viitoare sau cerească pe cel care se învrednicește să se împărtășească de viața de veci. Fericirea pământească nu este deplină, pentru că traiul oamenilor pe pământ este scurt și tot felul de piedici îi stau în cale, iar bunurile pământești sunt deșarte și nestatornice. Numai fericirea cerească este deplină, pentru că este veșnică, adică fără sfârșit.

2. Cine poate fi dar fericit?

Poate fi fericit și în această viață și în cea viitoare orice om care este plăcut lui Dumnezeu, iar plăcut lui Dumnezeu este omul care crede în El, Il iubește și nădăjduște în El. Credința, iubirea sau dragostea și nădejdea sunt dar cele trei mijloace prin care ne facem plăcuți lui Dumnezeu și dobândim fericirea. Nu atingem însă aceste ținte prin orice fel de credință, dragoste și nădejde, ci numai prin credință, dragostea și nădejdea creștină, adică dacă credem în Dumnezeu, Il iubim și nădăjduim în El, așa cum învață Domnul nostru Iisus Hristos și sfânta Biserică drept măritoare sau ortodoxă de răsărit.

I. CREDINȚA

3. Ce este credința creștină?

Credința, îndeobște, este primirea ca adevărat a ceea ce spune cineva care merită să fie crezut pe cuvânt, iar credința creștină este un dar dumnezeiesc în puterea căruia primim ca adevăruri sigure tot ce a descoperit Dumnezeu și învață sfânta Biserică. Zicem că credința este dar dumnezeiesc, pentru că ea este o lucrare a harului lui Dumnezeu care ne luminează mintea, ne încălzește inima și ne mișcă voia, ca să primim și ținem cu nestrămutare drept adevăr neîndoielnic tot ce a descoperit Dumnezeu. Ea este însă totodată și un merit al omului, pentru că numai cine voințește, crede. De aceea Dumnezeu răsplătește pe cei ce cred și pedepsește pe cei ce nu cred. „Cel ce va crede și se va boteza — zice Mântuitorul — se va mântui, iar cel ce nu va crede, se va osândi“ (Marcu XVI, 16).

Cuvintele, „tot ce a descoperit Dumnezeu“ înseamnă că creștinul trebuie să creadă tot ce a făcut cunoscut Dumnezeu pentru mântuirea lumii prin patriarhii și proorocii Vechiului Testament și prin Iisus Hristos și sfinții apostoli în Noul Testament.

4. Unde se află descoperirea dumnezeiască?

Descoperirea dumnezeiască sau cuvântul lui Dumnezeu se cuprinde în Sfânta Scriptură sau Biblie și în Sfânta Tradițiune, care din această pricină se numesc și *izvoare ale credinței*.

5. Ce este Sfânta Scriptură?

Sfânta Scriptură sau Biblia este o adunare de cărți care au fost scrise de bărbați sfinți sub insuflarea Sfântului Duh și despre care Biserica învață că cuprinde cuvântul lui Dumnezeu.

Ea constă din două părți: din Legea Veche sau Vechiul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit lumii înainte de Iisus Hristos și din Legea Nouă sau Noul Testament, care cuprinde cuvântul lui Dumnezeu descoperit prin Iisus Hristos și prin sfinții apostoli.

Vechiul Testament este alcătuit din 24 de cărți, iar Noul Testament din 27.

6. Ce este Sfânta Tradițiune?

Sub numele de Sfânta Tradițiune se înțeleg acele învățături pe care sfinții apostoli le-au propovedit, dar nu le-au scris și care prin urmare au trecut de la om la om și din generație în generație numai prin viu graiu. Mai târziu ele au fost scrise de sfinții părinți și astfel se păstrează până astăzi neschimbate în scrierile lor și în cărțile bisericești.

Sfânta Tradițiune are aceeași valoare pentru credință ca și Sfânta Scriptură, pentru că este tot descoperirea lui Dumnezeu. Ba încă ea este mai veche și mai răspândită decât Sfânta Scriptură, căci de la Adam până la Moisi n'au fost cărți scrise. Mântuitorul însuși n'a scris nimic, iar sfinții Apostoli au

propoveduit mai întâi numai cu cuvântul și abia mai pe urmă unii din ei au și scris și în sfârșit nu toți oamenii pot avea la îndemână și citi Sfânta Scriptură, pe când de cuvântul vorbit se împărtășesc toți. Ca atare ea întregește și lămurește Sfânta Scriptură.

7. Se poate adevăra că Sfânta Scriptură și Sfânta Tradițiune sunt cuvântul lui Dumnezeu?

Da, se poate adevăra pe mai multe căi și anume:

a) Înălțimea învățaturii cuprinsă în ele este o dovadă neîndoioasă că această învățătură n'a putut fi dată de mințea omenească, ci numai de Dumnezeu;

b) Curăția acestei învățături arată, că ea nu poate proveni decât dela Dumnezeu;

c) Proorociile și minunile săvârșite de mulți din sfinții propoveditori ai cuvântului lui Dumnezeu sunt o încredințare sigură, că ei lucrau cu puterea lui Dumnezeu;

d) Roadele frumoase pe care le-a dat învățătura creștină oriunde a fost pusă în practică din toată inima și binefacerile pe care ea le-a răspândit cu îmbelșugare în lume sunt asemeni o dovadă tare, că ea este cuvântul lui Dumnezeu;

e) În sfârșit minunata întemeiere, răspândire și păstrare a Bisericii creștine, depozitara cuvântului lui Dumnezeu, ne încredințează, că ceea ce ea numește Sfânta Scriptură și Sfânta Tradițiune este cu adevărat cuvântul lui Dumnezeu.

8. În ce chip trebuie să primească creștinul Sfânta Scriptură și Sfânta Tradițiune?

Creștinul adevărat trebuie să creadă cu nestrămutare tot ce se cuprinde în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradițiune sau în cuvântul lui Dumnezeu,

aşa cum învaţă sfânta noastră Biserică ortodoxă de răsărit. Aceasta însemnează, că nu este iertat nimănui să înţeleagă cuvântul lui Dumnezeu după soţotinţa sa proprie, ci numai cum îl explică şi lămureşte Biserica, pentrucă numai ea are darul de a nu putea greşi. Singură Biserica are şi cunoştinţele trebuitoare şi ajutorul şi luminarea Sfântului Duh, spre a putea înţelege şi lămuri părţile anevoie de înţeles din Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţiune. Cine nu ascultă de ea, cade în rătăcire şi-şi pierde sufletul.

Protestanţii nu recunosc Sfânta Tradiţiune ca izvor al credinţei. Ei se conduc numai de Sfânta Scriptură, pe care o înţelege şi explică fiecare cum poate, iar nu cum învaţă Biserica. Din această cauză s'au ivit în sânul protestantismului o mulţime de secte, adică de abateri dela învăătura reformatoilor lor, Luther şi Calvin. Papistaşii cinstesc, ca şi noi, Sfânta Tradiţiune deopotrivă cu Sfânta Scriptură, dar au introdus înnoirea, că papa este Tradiţiia vie şi prin aceasta au falsificat adevărata Tradiţiune Sfântă.

9. Este de trebuinţă credinţa pentru mântuire?

Credinţa este de neapărată trebuinţă pentru mântuire, căci Mântuitorul zice: „Cel ce nu va crede, se va osândi“ (Marcu XVI, 16), iar sfântul apostol Pavel ne asigură, că „fără credinţă este cu neputinţă a plăcea lui Dumnezeu“ (Evrei XI, 6). Nu însă orice credinţă mântueşte pe om, ci numai adevărata credinţă în Iisus, pe care o păstrează şi propovedueşte sfânta noastră Biserică. Nu poate mântui altă credinţă decât cea în Iisus Hristos, pentrucă El singur este Mântuitorul lumii şi nu este adevărată credinţă în Iisus Hristos şi deci mântuitoare, decât credinţa sfintei noastre Biserici ortodoxe, pentrucă ea singură este adevărata Biserică a lui Hristos, cea care a păstrat fără schimbare în curgerea veacurilor învăătura primită dela El prin rostul şi scrisul sfinţilor apostoli şi al sfinţilor părinţi.

10. Cum trebuie să fie credința mântuitoare?

Pentru a ne putea mântui, credința trebuie să fie: deplină, tare, statornică și vie. Credința se chiamă deplină când ținem toate, iar nu numai unele, din cele ce ne învață Biserica. Tare se zice credința, când credem fără a ne îndoi, iar statornică atunci când o mărturisim cu curaj și suntem gata a ne da chiar și viața pentru a nu ne lepăda de ea. În sfârșit, credința se numește vie, când trăim în totul așa cum poruncește ea.

11. Unde se cuprinde învățătura credinței creștine?

Învățătura credinței creștine se cuprinde pe scurt în *Simbolul credinței* sau *Crez*, care a fost alcătuit de soboarele a toată lumea din Niceia și Constantinopoli și sună astfel:

1. Cred într'unul Dumnezeu Tatăl atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutele tuturor și nevăzutele.

2. Și într'unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai înainte de toți vecii; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut, iar nu făcut; cel de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s'au făcut;

3. Carele pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire s'a pogorît din cer și s'a întrupat din Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și s'a făcut om;

4. Și s'a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pățimit și s'a îngropat;

5. Și a înviat a treia zi, după Scripturi;

6. Și s'a suit la ceruri și șade de-a-dreapta Tatălui;

7. Și iarăși va să vină cu slavă să judece vii și morții; a cărui împărăție nu va avea sfârșit;

8. Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, carele din Tatăl purcede; cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit, carele a grăit prin prooroci.

9. Și într'una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică.

10. Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor;

11. Aștept învierea morților;

12. Și vieța veacului ce va să fie. Amin.

ARTICOLUL I AL CREZULUI.

„Cred într'unul Dumnezeu Tatăl atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutelor tuturor și nevăzutelor“.

12. Ce învățătură se cuprinde în acest articol?

În acest articol se cuprinde învățătura creștină despre Dumnezeu și despre însușirile sale.

13. Ce este Dumnezeu și ce trebuie să știm despre Dânsul?

Dumnezeu este duh desăvârșit, făcător, țiitor și stăpân a tot ce există; dela care pornește tot binele.

Când zicem că Dumnezeu este duh, înțelegem că El este o ființă netrupească, înzestrată cu pricepere, simțire și voire în cel mai înalt grad; iar când zicem că este duh desăvârșit, mărturisim că Dumnezeu întruinește în ființa sa, în cea mai mare măsură, toate însușirile cele bune. Iată câteva din aceste însușiri:

Dumnezeu este:

a) *Veșnic*, adică n'are nici început nici sfârșit, nici s'a născut cândva, nici va pieri în veac, ci în

totdeauna a fost, este și va fi, cum zice psalmistul David: „Mai înainte de va fi fost făcuți munții și a se fi zidit lumea din veac și până în veac tu ești, Dumnezeu“ (Psalmul LXXIX, 12);

b) *neschimbător*, adică rămâne veșnic același în sine și în judecățile sale;

c) *pretutindenii de față*, adică oriunde ne-am afla, El ne vede; în orice loc dăm de urmele slavei sale; cerul și pământul e plin de îndurarea sa;

d) *atotștiutor*, adică știe toate și întotdeauna și în chipul cel mai deplin, așa că de El nu poate fi nimic ascuns;

e) *prea înțelept*, adică a rânduit și conduce toate cu cea mai mare înțelepciune;

f) *atotputernic*, adică poate tot ce voiește și nimeni și nimic nu-I poate sta împotrivă;

g) *prea sfânt*, adică voiește și iubește numai binele și urăște răul;

h) *prea bun*, adică voiește fapturilor sale numai binele și le dă atâtea și astfel de bunătați câte și ce fel le sunt de folos;

i) *prea drept*, adică răsplătește binele și pedepsește răul după merit;

j) *prea îndurat*, adică ajută pe cei care se află în nevoi și iartă pe cei care se căesc de greșelile făcute;

k) *îndelung răbdător*, adică așteaptă adesea mult timp până să pedepsească pe cei păcătoși, spre a-le da astfel timp de îndreptare.

14. În ce chip cunoaștem pe Dumnezeu și însușirile sale?

Pe Dumnezeu nu-L putem vedea cu ochii trupești, pentru că este duh, dar la cunoașterea Sa ajungem pe trei căi:

a) prin cercetarea cu luare-aminte a lumii văzute, care nu s'a putut face ea însăși, nu se poate ține și conduce singură și nu poate fi cauza frumuseții și rânduiei ce se văd în ea, ci trebuie să aibă un făcător, susținător și conducător prea înțelept și atotputernic, care este Dumnezeu. Aceasta o descrie Psalmistul în cuvintele „Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor lui o vestește tăria“ (Psalm XVIII, 1);

b) prin mărturia cugetului nostru, care ne spune că este un judecător nevăzut care răsplătește binele și pedepsește răul după dreptate;

c) prin descoperirea dumnezeiască; „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut niciodată. Fiul cel unul născut, care este în sânul Tatălui, acela ne-a spus (despre El)“ (Ioan I, 18).

15. Pentru ce Dumnezeu se numește „Tată“?

Sfânta noastră Biserică învață, că este un singur Dumnezeu, dar că în unica ființă dumnezeiască trebuie să deosebim trei fețe sau persoane dumnezeiești și spre a nu le confunda una cu alta, numim pe una Tată, pe alta Fiu și pe alta Duh Sfânt. Fiecare din aceste trei persoane dumnezeiești este Dumnezeu desăvârșit, dar nu sunt totuși trei Dumnezei, ci unul singur. Minteia omenească nu poate cuprinde și înțelege această taină, deoarece Dumnezeu este nemărginit în ființa și în însușirile sale, dar trebuie să fim pe deplin încredințați că așa este, căci cel care ne-a descoperit aceasta este însuși Mântuitorul Hristos, care zice: „Mergând învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“ (Matei XXVIII, 19). Asemeni și sfântul apostol și evanghelist Ioan zice: „Trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt și acești

trei sunt una. (I Ioan, V, 7). Câte trele persoanele Dumnezeirii sunt deopotrivă — adică nu este niciuna mai mare sau mai desăvârșită decât alta — și de aceeași ființă sau fire. Fiecare din ele își are însă însușirile sale personale, așa că nu se pot confunda una cu alta. Aceste însușiri sunt: Tatăl nu este născut, Fiul este născut din Tatăl, și Sfântul Duh purcede din Tatăl. Pentru că Fiul este născut din veci din Tatăl și Sfântul Duh purcede asemenea din veci din Tatăl, Tatăl nu este nici mai vechiu, nici mai mare decât Fiul și decât Sfântul Duh, ci câte trei sunt egali.

Câte trele persoanele Dumnezeirii la un loc se numesc cu un singur cuvânt „*Prea Sfânta Treime*“.

16. Ce înseamnă cuvintele: „atotțiitorul, făcătorul cerului și al pământului, văzutelor tuturor și nevăzutelor?”

Prin aceste cuvinte mărturisim că Dumnezeu a făcut lumea și tot El o ține și îi poartă de grijă.

17. Ce trebuie să știm despre facerea lumii?

Lumea — adică cerul, pământul și toate corpurile cerești; dimpreună cu lucrurile și ființele ce sunt pe ele — nu este veșnică, nici având ființă dela sine, ci a fost făcută de Dumnezeu odată cu timpul. Dumnezeu a făcut lumea din nimic și numai cu cuvântul, adică a zis numai să se facă și s'a făcut totul, fără ca El să se ostenească. Scopul pentru care Dumnezeu a făcut lumea este ca ea să se împărtășească din nesfârșitele Lui bunătăți și să-L preaslăvească.

18. Pentru ce Dumnezeu nu se numește numai făcătorul cerului și al pământului, ci și al văzutelelor tuturor și nevăzutelelor?

Se numește astfel, pentru că afară de cer, cu corpurile cerești, și de pământ, Dumnezeu a făcut și lumea cea nevăzută, adică îngerii și sufletul omenesc. Ingerii sunt duhuri, ca și Dumnezeu, dar nu așa de desăvârșite ca El. Ei iau câteodată forme văzute și chip omenesc, pentru că sunt slujitorii lui Dumnezeu și învață și povățuesc pe oameni spre bine. Nu toți îngerii sunt însă buni, cu toate că Dumnezeu i-a făcut pe toți buni, ci unii din ei s'au răsculat împotriva lui Dumnezeu și s'au împietrit în rău, așa că nu fac niciodată bine, ci numai rău și amăgesc și pre om la rău. Ingerii răi se mai numesc și diavoli sau draci. De ispitele lor scăpăm prin post, rugăciune și luare-aminte asupra gândurilor, simțirii și faptelor noastre, ca să nu cădem în cursele lor. Precum îngerii răi nu pot face decât rău, tot astfel îngerii buni nu pot face decât bine. Cei dintâi petrec în iad și sunt cu totul nefericiți, iar cei de al doilea în cer, în apropierea tronului lui Dumnezeu și sunt pe deplin fericiți.

19. Cum a făcut Dumnezeu lumea văzută?

Lumea văzută a fost făcută de Dumnezeu din nimic și treptat. Înțeleptul Moisi descrie în cartea Facerii cum a făcut Dumnezeu pământul și vietățile de pe el în șase zile. Când pământul a fost ca o locuință gata, care-și așteaptă numai stăpânul, atunci Dumnezeu a făcut și pe om.

20. Cum a fost făcut omul?

Omul a fost făcut în chip cu totul deosebit de restul lumii, căci pentru celelalte făpturi, Dumnezeu numai a poruncit să se facă și s'au făcut, pe când trupul omului a fost făcut de însuși Dumnezeu din pământ și împreunat cu suflet nemuritor. Cu alte cuvinte omul a fost făcut, cum zice Sfânta Scriptură, „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu“, cuvinte prin care trebuie să înțelegem, că sufletul omului a fost înzestrat cu judecată și voie liberă, și că, prin săvârșirea neîntreruptă a binelui, omul putea ajunge la sfințenie și a se asemana până la un punct cu Dumnezeu. Fiind după suflet asemenea cu Dumnezeu și cu îngerii, iar după trup asemenea cu restul viețuitoarelor pământesti, omul unea dar, în ființa sa, lumea văzută cu cea nevăzută și se apropia în vrednicie de îngeri, cum zice Psalmul: „L-ai făcut cu puțin mai mic decât îngerii; cu mărirea și cu cinste l-ai încununat“. (Psalm VIII, 7). Pentru aceea el și era stăpân peste întreg pământul, cum zice tot Psalmul: „L-ai rânduit domn peste lucrurile mâinilor Tale. Toate le-ai pus sub picioarele lui: oile și boii toți, ba și dobitoacele câmpului, pasărilor cerului și peștii mării, tot ce străbate cărările mărilor“ (același Psalm). Pe lângă aceasta, Dumnezeu a așezat pe cea dintâi pereche de oameni, pe Adam și pe Eva, într'o grădină mare și frumoasă, numită eden sau raiu, în care creșteau tot felul de pomi roditori, așa că ei își puteau agonisi cele trebuitoare pentru traiu fără prea mare ostenală. Având cugetul împăcat, pentru că cunoșteau și cinsteau pe Dumnezeu după cuviință și nelipsindu-le nimic, cei dintâi oameni erau fericiți și tot astfel aveau să fie și urmașii lor în veacul veacului.

21. Cum au pierdut oamenii starea de fericire dela început?

Dumnezeu a pus la încercare pe Adam și pe Eva, poruncindu-le să nu mănânce din roadele unui anume pom, pentru ca astfel să-i facă statornici în bine. Ei însă au ascultat mai mult de amăgirea diavolului decât de cuvântul lui Dumnezeu și au călcat acea poruncă. Urmarea a fost, că ei s'au înstrăinat de Dumnezeu, au fost alungați din raiu, au pierdut nemurirea trupească, li s'a întunecat mintea, li s'a stricat inima și slăbit voința și au fost osândiți să îndure oboseli, necazuri, nevoi și dureri de tot felul. Păcatul săvârșit de cei dintâi oameni a fost mare, pentru că prin el s'a nesocotit unica poruncă pe care Dumnezeu o dăduse oamenilor și s'a rupt astfel cu totul legătura dintre Dumnezeu și om. Vina păcatului a trecut dela Adam și Eva la toți urmașii lor și astfel niciun om nu se naște fără de păcat. Acest păcat, cu care ne naștem fiecare și care este rădăcina din care odrăslesc toate celelalte păcate, se numește păcat strămoșesc sau originar.

Papistașii învață că prin păcatul originar, puterile firești ale omului nu s'au slăbit mult, așa că el poate săvârși fapte bune și fără ajutorul harului dumnezeiesc. Protestanții dimpotrivă zic, că puterile firești ale omului s'au nimicit prin păcatul originar și omul nu poate face fără ajutorul lui Dumnezeu decât păcate. Și unii și alții rătăcesc, căci după papistași ar urma că aproape nu mai era de trebuință să vină în lume Iisus Hristos, spre a mântui pe om, iar după protestanți omul nu ia nicio parte la mântuirea sa, ci ea se face numai de Dumnezeu. Biserica noastră ține calea de mijloc între papistași și protestanți. Ea învață, că puterile firești ale omului s'au slăbit prin păcatul originar, dar nu așa de mult ca omul să nu mai poată face nicio faptă bună, nici așa de puțin ca să nu mai aibă trebuință de ajutorul lui Dumnezeu pentru mântuire.

22. Lăsat-a Dumnezeu pe oameni în rătăcirea lor?

Deoarece Dumnezeu a făcut lumea numai din dragoste și poartă neconținut grijă de ea, pentru care îl numim „atotțiitor“, nu se putea să lase pradă pierzării tocmai făptura sa cea mai de seamă de pe pământ, adică pe om. De aceea, El a făgăduit strămoșilor noștri, la alungarea lor din rai, un Mântuitor care să împace pe oameni cu Dumnezeu. Acesta este Domnul nostru Iisus Hristos. Dela săvârșirea păcatului strămoșesc și până la venirea în lume a Mântuitorului făgăduit, au trecut însă mai multe mii de ani, în care timp omenirea s'a afundat din ce în ce mai mult în păcat. Dumnezeu a trimis așa de târziu pe Mântuitorul, pentru ca oamenii să aibă timpul și puțința de a-și cunoaște starea de plâns în care ajunseseră și să se convingă, că mântuirea nu poate veni decât dela Dumnezeu. Totuși nici în curgerea timpului dela Adam până la Iisus Hristos, Dumnezeu n'a părăsit omenirea cu totul, ci a călăuzit-o și pregătit-o pentru primirea Mântuitorului.

23. A pregătit Dumnezeu pe toți oamenii la fel pentru primirea Mântuitorului?

Nu, ci în două feluri deosebite și anume într'un fel pe iudei și într'alt fel pe păgâni. Iudeilor le-a dat îndrumări sigure și lămurite prin Lege și prin prooroci, iar pe păgâni i-a lăsat să caute ei singuri calea către cer, îndreptându-le pașii numai din când în când prin bărbați înțelepți, prin pedepse și prin venirea în atingere cu iudeii, dela care au luat cunoștință de cuprinsul cărților sfinte.

ARTICOLUL II.

„Și într'unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, unul născut, carele din Tatăl s'a născut mai înainte de toți vecii; lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut; cel deoșiință cu Tatăl prin carele toate s'au făcut“.

24. Ce învățăm din acest articol?

Din acest articol învățăm mai întâi, că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit și al doilea, că El este Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat.

25. In care cuvinte se spune că Iisus este Mântuitorul făgăduit?

Insuși numele Domnului spune aceasta, căci cuvântul *Iisus* însemnează în limba ebraică Mântuitor sau Răscumpărător, cum a zis arhanghelul Gavriil către sfântul și dreptul Iosif, logodnicul Sfintei Fecioare ..., și va naște fiu și vei chema numele lui Iisus, căci el va mântui pe poporul său de păcate“ (Mat. I, 21), iar cuvântul *Hristos* însemnează, pe grecește, Uns și unși erau la evrei proorocii, preoții și împărații, de unde urmează că Iisus Hristos este prooroc, preot și împărat.

26. De unde știm că Iisus Hristos este într'adevăr Mântuitorul făgăduit?

Știm că Iisus Hristos este Mântuitorul făgăduit din faptul că în persoana sa s'au împlinit toate proorociile și preînchipuirile Vechiului Testament despre Mântuitorul așteptat de dreptii poporului israelit.

27. Ce anume s'a proorocit despre Mântuitorul?

S'a proorocit:

- a) timpul și locul nașterii lui;
- b) împrejurările vieții, ale patimilor și ale morții lui;
- c) învierea și înălțarea sa la cer;
- d) întemeierea și lățirea Bisericii sale.

28. Care sunt cele mai însemnate proorocii și preînchipuiri despre Mântuitorul?

Cele mai însemnate proorocii despre Mântuitorul sunt:

a) Proorocul Isaia a proorocit că Mântuitorul se va naște dintr'o fecioară; „Iată, fecioara va lua în pânțe și va naște Fiu și îi vor pune numele Immanuel, care se tâlcuește „Dumnezeu cu noi“ (Isaia, VII, 15);

b) Proorocul Miheia a prezis că Mântuitorul se va naște în Betleem: „Și tu, Betleeme, casa Eufrațului, mic ești între cetățile Iudeiei, dar din tine îmi va ieși povățuitor lui Israil și obârșia lui dintru început, din zilele veacului“ (Miheia V, 2);

c) Tot Isaia a proorocit patimile și moartea Domnului: „Acesta păcatele noastre le poartă și pentru noi rabdă durere... Pentru păcatele noastre s'a rănit și pentru fără-de-legile noastre a pățimit... Ca o oaie la junghiere s'a adus și ca un miel fără de glas înaintea celui ce-l tunde, așa nu-și deschide gura“ (Isaia LIII, 1-10);

d) David a proorocit că hainele lui vor fi împărțite prin tragere la sorti: „Impărțit-au hainele mele între ei și pentru cămașa mea au aruncat sortii“

(Psalmul XXI, 20) și că i se va da să bea fiere și oțet: „Fiere mi-au dat să mănânc și în setea mea m'au adăpat cu oțet“ (Psalmul LXVIII, 25);

e) Moisi a prezis că Mântuitorul va fi prooroc: „Prooroc asemenea mie va ridica ție Domnul dintre frații tăi. De acesta să ascultați“. (Deuteronom XVIII, 15);

f) Tot David a proorocit că Mântuitorul va fi preot: „Juratu-s'a Domnul și nu-i va părea rău. Tu ești preot în veac după rânduiala lui Melhisedec“ (Psalmul CXIX, 4);

g) Proorocul Zaharia a proorocit că Mântuitorul va fi împărat: „Bucură-te foarte, fiica Sionului, că iată împăratul tău vine la tine drept și însuși Mântuitor, blând și călare pe asin, pe mânz de asin“ (Zaharia IX, 9-10);

h) Maleahi, cel din urmă dintre prooroci, a proorocit venirea sfântului Ioan Botezătorul ca înainte-mergător al Mântuitorului: „Iată, eu trimit pe îngerul meu și va găti calea înaintea feței mele“ (Maleahi III, 1).

Iată și câteva din cele mai însemnate preînchipiri despre Mântuitorul:

a) Dreptul Abel, patriarhii Isaac și Iosif, împăratul și psalmistul David, mielul pascal și șarpele de aramă au preînchipuit patimile Domnului;

b) Marele preot Melhisedec a preînchipuit preoția sa;

c) Proorocul Ionă a preînchipuit învierea sa;

d) Corabia lui Noe a preînchipuit Biserica sa, Marea Roșie botezul, mana din pustie sfânta împărtășire, iar templul din Ierusalim, cu obiectele din el și cu jertfele ce se aduceau de preoți, iarăși Biserica cu toate sfintele slujbe.

29. Pentru ce zicem că Iisus se numește prooroc, preot și împărat?

Domnul Iisus se numește:

a) prooroc, pentru că El a făcut cunoscute oamenilor tainele lui Dumnezeu și i-a învățat tot ce trebuie să creadă, să facă și să nădăjduiască pentru a se mântui;

b) preot, pentru că s'a jertfit pe sine însuși pe cruce și se jertfește zilnic pe sfântul altar pentru iertarea păcatelor lumii, și

c) împărat, pentru că a întemeiat și conduce până la sfârșitul veacurilor împărăția sa duhovnicească, adică sfânta Biserică.

30. În ce înțeles numim pe Iisus Hristos Domn?

Iisus Hristos se numește Domn în înțelesul de Dumnezeu adevărat, pentru că Domn este una din numirile ce se dă lui Dumnezeu.

31. Ce însemnează cuvintele : „Fiul lui Dumnezeu, unul-născut“?

Aceste cuvinte însemnează că Iisus este unicul Fiul adevărat al lui Dumnezeu, pe când creștinii și drepții, care se numesc asemeni fii ai lui Dumnezeu, sunt fii numai prin dar sau prin adopțiune, cum zice Apostolul: „Iar celor ce l-au primit pe El (adică pe Iisus Hristos), le-a dat putere ca să se facă fiii lui Dumnezeu (Ioan, I, 13).“

32. Când s'a născut Fiul lui Dumnezeu din Dumnezeu Tatăl?

Mai înainte de toți vecii.

33. Ce însemnează cuvintele „Lumină din lumină”?

Aceste cuvinte lămuresc întru câtva taina nepătrunsă de mintea omenească a nașterii Fiului din Tatăl. Ele vor să spună, că precum se aprinde o lumină dintr’alta așa s’a născut Dumnezeu-Fiul din Dumnezeu-Tatăl și că precum iarăși o lumină aprinsă dintr’alta are întocmai aceleași însușiri, tot astfel și Dumnezeu-Fiul și Dumnezeu-Tatăl. Pentru aceasta se și zice mai departe: „Dumnezeu adevărat, din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut (creat), cel deoființă cu Tatăl, prin carele toate s’au făcut”, cuvinte care arată, că Dumnezeu-Fiul este Dumnezeu adevărat, ca și Tatăl, că este din însăși ființa Tatălui și de aceea este deoființă cu El și împreună făcător al tuturor celor văzute și al celor nevăzute, iar nicidecum numai o unealtă prin care s’ar fi făcut lumea, cum greșit au învățat unii eretici.

34. Cine ne încredințează că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat?

Despre aceasta ne încredințează Dumnezeu-Tatăl, care a zis despre Iisus Hristos, la botezul și la schimbarea sa la față: „Acesta este Fiul meu cel iubit”.

Ne încredințează Domnul Iisus Hristos însuși:

a) prin mărturisirea de mai multe ori repetată, că El este Fiul lui Dumnezeu, deoființă cu Dumnezeu-Tatăl și cu aceleași însușiri ca El;

b) prin sfințenia vieții sale, prin înălțimea învățaturii ce a dat și a minunilor ce a săvârșit și

c) prin strălucita sa înviere și înălțare la ceruri.

Ne încredințează apoi sfinții apostoli care numesc pe Hristos Dumnezeu adevărat și învață că are însușiri dumnezeiești și I-se cuvine închinare ca lui Dumnezeu.

Ne încredințează însfârșit Sfânta Tradițiune, care a socotit întotdeauna pe Mântuitorul Hristos de Dumnezeu adevărat.

ARTICOLUL III.

„Carele pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire, s'a pogorît din cer și s'a întrupat din Duhul Sfânt și din Maria Fecioara și s'a făcut om“.

35. Ce se învață în acest articol?

În acest articol se învață, că Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om pentru mântuirea noastră.

36. Cum s'a făcut om Fiul lui Dumnezeu?

Fiul lui Dumnezeu s'a făcut om luând trup din preacurata Fecioară Maria, care n'a cunoscut bărbat, ci a fost umbrită de Duhul Sfânt. Făcându-se om, Iisus Hristos nu s'a desbrăcat de Dumnezeire, ci a fost Dumnezeu adevărat și om adevărat. Ca Dumnezeu, El și-a păstrat toate însușirile Dumnezeirii, iar ca om a avut trup și suflet omenesc și a fost în totul asemenea nouă, afară de aceea că n'a fost supus păcatului. De aceea zicem că Iisus Hristos a avut două firi: dumnezeiască și omenească și două voințe și lucrări corespunzătoare celor două firi și-l numim Dumnezeu-om.

37. Care este numele și cine este ea se cuvine să dăm Maicii Domnului Hristos?

Pentru că Sfânta Fecioară Maria a născut pe Mântuitorul în chip minunat și pentru că a rămas fecioară și după naștere, îi zicem Fecioară preacurată

și pururea Fecioară, iar pentru că Fiul ei n'a fost numai om, ci și Dumnezeu, îi zicem și Născătoare de Dumnezeu și o cinștim mai mult decât pe toți sfinții și îngerii, rugând-o să mijlocească la Dumnezeu pentru mântuirea noastră.

ARTICOLUL IV.

„Și s'a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pățimit și s'a îngropat“.

38. Ce ne învață acest articol?

Acest articol ne învață, că Iisus Hristos a pățimit și a murit pe cruce pentru păcatele noastre și că a fost îngropat.

39. Ce trebuie să credem despre patimile Domnului?

Trebuie mai întâi să credem:

- a) că Iisus a pățimit de bună voie pentru noi, ca să ne mântuiască din robia păcatului;
- b) că El a pățimit numai ca om, adică a simțit dureri numai firea sa omenească, căci firea dumnezeiască nu putea pătimi, nici muri;
- c) că totuși firea dumnezeiască nu s'a despărțit de cea omenească nici în timpul patimilor, ci numai a fost fără de patimă;
- d) că prin patimile și moartea Domnului am fost răscumpărați din păcat și ne-am împăcat cu Dumnezeu, făcându-ne fii ai Săi și
- e) că prin patimile sale, Iisus Hristos a câștigat mântuirea pentru toți oamenii, dar dacă nu toți se mântuesc vina este a lor, căci nu fac cele ce trebuie pentru a se mântui.

40. În ce chip ne mântuim prin patimile și moartea Domnului?

Precum prin greșala lui Adam suntem vinovați de păcat și supuși blestemului și morții, pentru că suntem urmașii lui, tot astfel prin patimile și moartea Domnului Hristos ne mântuim de păcat, de blestem și de moarte, dacă ne facem urmașii lui, adică dacă avem credință vie, dacă primim sfântul botez și dacă urmăm în totul învățătura și pilda lui.

41. Ce trebuie să socotim despre sfânta Cruce?

Fiindcă Mântuitorul a pățimit și a murit pe cruce și deci prin ea ne-a venit mântuirea, trebuie să socotim și să cinstim sfânta Cruce ca un lucru de mare preț. Ea este semnul văzut de deosebire dintre creștini și necreștini și are putere să alunge duhurile rele. De aceea trebuie să ne facem semnul Crucii cât mai des.

ARTICOLUL V.

„Și a înviat a treia zi după Scripturi“.

42. Ce învățăm din acest articol?

Din acest articol învățăm că Iisus Hristos a biruit moartea și a înviat a treia zi după îngroparea Sa, așa cum se prezisese în sfintele Scripturi.

43. De unde știm noi că Iisus a înviat cu adevărat?

Știm că Iisus a înviat cu adevărat din mărturia sfinților lui ucenici și apostoli, care l-au văzut după înviere, au vorbit și au umblat împreună cu Dânsul.

Despre aceasta au propovedit ei apoi lumii că despre cea mai mare minune și nici prigonirile de tot felul, nici moartea mucenicească nu i-au putut face să tănuiască învierea Domnului.

44. La ce ne folosește învierea lui Iristos?

Învierea Domnului ne este de cel mai mare folos, pentru că:

a) Ne întărește în credința, că El este Dumnezeu adevărat, stăpân al vieții și al morții și Mântuitorul lumii;

b) Ne dă asigurarea, că și noi vom învia în ziua de apoi și

c) Ne îndeamnă să ne străduim ca chiar în această viață să înviem din moartea păcatului la o viață nouă și sfântă.

ARTICOLUL VI.

„Și s'a suit la ceruri și șade de-a-dreapta Tatălui“.

45. Ce învățătură se cuprinde în acest articol?

În acest articol se cuprinde învățătura despre înălțarea Domnului cu trupul la cer, după 40 de zile dela învierea Sa.

46. Pentru ce s'a înălțat Iisus la cer?

Domnul Iisus s'a înălțat la cer:

a) pentru ca să ia din nou în stăpânire slava dumnezeiască pe care o avusese înainte de întrupare;

b) pentru ca să trimită apostolilor săi pe Sfântul Duh;

c) pentru ca să fie mijlocitorul nostru pe lângă Dumnezeu-Tatăl;

d) pentru ca să deschidă și să pregătească celor dreپți locuința cerească.

47. Ce trebuie să mai știm despre înălțarea Domnului?

Trebuie să știm, că Domnul s'a înălțat la cer numai cu trupul, căci ca Dumnezeu era și este în același timp și în cer și pe pământ și în tot locul și că șederea sa de-a-dreapta Tatălui însemnează, că El stăpânește împreună cu Tatăl lumea văzută și nevăzută.

ARTICOLUL VII.

„Și iarăși va să vie cu slavă să judece viii și morții, a căruia împărăție nu va avea sfârșit“.

48. Ce se învață în acest articol?

În acest articol se învață, că Iisus Hristos va veni a doua oară, la sfârșitul lumii, cu slavă și cu putere multă, ca să judece pe toți oamenii.

49. Cum se numește judecata aceasta dela sfârșitului lumii?

Această judecată se numește judecata de apoi sau de pe urmă, fiindcă după ea nu va mai fi alta.

Se mai numește și judecata obștească, pentru că atunci vor fi judecați toți oamenii.

50. De ce vor da oamenii seamă la judecata de apoi?

La judecata de apoi, oamenii își vor da seama atât de faptele, cât și de cuvintele și de gândurile lor.

51. Cum se va face judecata de apoi?

Judecata de apoi se va face astfel: Iisus Hristos va veni pe norii cerului, înconjurat de sfinții îngeri și va sta pe tronul de judecată. Înaintea Sa se vor aduna toate semințiile pământului și vor fi împărțite în două cete: de-a-dreapta preainaltului Judecător vor sta oamenii buni, iar de-a-stânga cei răi. Apoi se vor da pe față faptele, cuvintele și gândurile fiecăruia și se va rosti hotărîrea, în virtutea căreia cei buni se vor duce în cer, iar cei răi în iad.

52. Ce înțelegem prin Cer?

Cerul este locul și starea de fericire veșnică și deplină, în care sufletele se bucură de vederea lui Dumnezeu și de petrecerea în nemijlocită apropiere de Dânsul.

53. Ce înțelegem prin Iad?

Prin iad înțelegem locul și starea de chin veșnic a sufletelor, care stau departe de Dumnezeu și împreună cu diavolii.

54. Mai este vre-o altă judecată afară de cea de apoi sau obștească?

Afară de judecata de apoi sau obștească, mai este o judecată deosebită sau particulară, căreia este supus sufletul fiecărui om îndată după moarte, adică la despărțirea lui de trup. Fericirea pe care o gustă sufletele celor dreți și chinurile la care sunt supuse sufletele celor păcătoși după această judecată, până la judecata de apoi, nu sunt depline nici definitive.

55. Pentru ce se mai ține judecata de apoi, dacă omul este judecat îndată după moarte?

Judecata de apoi se ține:

a) pentru ca înțelepciunea și dreptatea lui Dumnezeu să fie cunoscute de toți oamenii;

b) pentru ca Iisus Hristos să fie preamărit înaintea lumii întregi și

c) pentru ca atât fericirea celor buni, cât și nefericirea celor răi, să fie depline, căci de atunci înainte fiecare suflet va fi unit cu trupul ce l-a avut în viața pământească și astfel se vor împărtăși împreună de bine sau de rău.

ARTICOLUL VIII.

„Și întru Duhul Sfânt, Domnul de viață făcătorul, carele din Tatăl purcede; cela ce împreună cu Tatăl și cu Fiul este închinat și slăvit; carele a grăit prin prooroci“.

56. Ce învățătură se cuprinde în acest articol?

În acest articol se cuprinde învățătura despre Sfântul Duh, a treia persoană sau ipostas al Sfintei Treimi și anume:

a) că El este Dumnezeu adevărat;

b) că este Domn de viață făcător; și

c) că a grăit prin prooroci.

57. De unde știm că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat?

Din Sfânta Scriptură și din Sfânta Tradițiune care învață:

a) că Sfântul Duh este deoființă cu Tatăl, căci porcede din El;

b) că este deopotrivă cu Tatăl și cu Fiul, căci îi atribuie însușiri și lucrări dumnezeiești și-i dau închinare dumnezeiască.

58. Pentru ce a treia persoană a Sfintei Treimi se numește „Duh Sfânt” și „Domn de viață făcător?”

Câte trele persoanele Dumnezeirii sunt duh de săvârșit și li se cuvine numele de Domn. A treia persoană se numește îndeosebi Duh Sfânt și Domn de viață făcător, pentru că ea în deosebi varsă asupra noastră harul lui Dumnezeu-Tatăl, câștigat lumii de Dumnezeu-Fiul, ne curățește de păcate, ne sfințește și ne face părtași vieții veșnice.

59. Cum lucrează Sfântul Duh?

Sfântul Duh lucrează atât asupra Bisericii îndeobște pe care o învață și o conduce deapururi în chip nevăzut, cât și asupra sufletului fiecărui credincios în parte, luminându-l, sfințindu-l, întărindu-l și mângâindu-l prin primirea sfintelor taine și a celor șapte daruri ale sale și anume: înțelepciunea, înțelegerea, sfatul, tăria, cunoștința, pietatea și temerea de Dumnezeu. De aceea El se mai numește și Mângâitorul, iar trupurile celor dreți se numesc „Temple ale Duhului Sfânt”.

60. Cum trebuie să înțelegem cuvintele „carele a grăit prin prooroci?”

Cuvintele „carele a grăit prin prooroci” înseamnă, că Sfântul Duh a insuflat pe scriitorii cărților Sfintei Scripturi, descoperindu-le adevărul dum-

nezeiesc și ferindu-i de rătăcire, cum zice sfântul apostol Petru: „Nu prin voia oamenilor s'a făcut cândva proorocie, ci purtați fiind de Duhul Sfânt, au grăit oamenii dela Dumnezeu“.

Papistașii mai întâi și după ei și protestanții învață, că Sfântul Duh porcede și dela Fiul, iar nu numai dela Tatăl; ceea ce este o mare rătăcire sau erezie, de care trebuie să ne ferim.

ARTICOLUL IX.

„Și'ntr'una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică“.

61. Ce este Biserica?

Biserica este obștea tuturor oamenilor care țin și mărturisesc învățătura lui Iisus Hristos. Ea a fost întemeiată de Mântuitorul ca așezământ prin care numai se poate dobândi iertarea păcatelor și împăcarea omului cu Dumnezeu, căci numai ei i-au fost încredințate propoveduirea cuvântului lui Dumnezeu, săvârșirea sfintelor taine și slujbe dumnezeiești și conducerea credincioșilor pe calea mântuirii. De aceea, în afară de ea, nu este mântuire, sau cum zice sfântul Ciprian: „Nu poate avea pe Dumnezeu de tată cine n'are Biserica de mamă“. Și într'adevăr, Biserica este mama noastră sufletească sau duhovnicească.

62. Sunt toți fiii Bisericii deopotrivă?

Biserica, fiind o mare adunare de oameni, nu se poate ca toți fiii sau membrii ei să fie deopotrivă, pentru că în ea trebuie să domnească ordinea și rânduiala și acestea nu se pot păstra fără ca unii să

conducă, iar alții să asculte. Conducători sunt clericii, adică episcopii, preoții și diaconii, de care trebuie să asculte toți credincioșii, adică laicii sau mireni. Clericii se mai numesc și păstori sufletești, iar laicii turmă cuvântătoare. Această rânduială a așezat-o însuși Mântuitorul Hristos, care este nu numai întemeietorul, ci și capul Bisericii, cel care o conduce deapaururi în chip nevăzut, pe când clerul sau ierarhia o conduce în chip văzut. Nici chiar membrii ierarhiei nu sunt deopotrivă între ei, ci cei mai mari sunt episcopii, care țin locul sfinților apostoli, după ei vin preoții, ca urmași ai celor 70 de ucenici ai Domnului și apoi diaconii, urmașii celor șapte diaconi rânduiți în Ierusalim de sfinții apostoli.

Protestanții și sectele protestante, precum sunt adventiștii, nu recunosc ierarhia bisericească, adică pe diaconi, preoți și episcopi. Ei n'au preoți, ci numai niște învățători care se numesc pastori sau predicatori. Prin aceasta ei nesocotesc rânduiala Mântuitorului și a sfinților apostoli.

63. Cum este cărmuită Biserica?

Pentru că în Biserică sunt în toată vremea mai mulți episcopi, aceștia nu lucrează fiecare după capul său, ci atunci când trebuința cere, se adună toți, sau cât mai mulți la un loc și hotărăsc cele cu privire la bunul mers al Bisericii. Hotărârile luate se țin apoi și se aplică de fiecare episcop în Bisericile încredințate supravegherii sale. Aceste adunări ale episcopilor se numesc sinoade sau soboare și ele sunt cea mai înaltă autoritate bisericească, căci au puterea de a judeca și pe episcopi. În vremurile vechi s'au ținut șapte soboare a toată lumea, adică la care au luat parte episcopi din toată lumea creștină și ale căror hotărâri se țin și azi de toate Bisericile. În vremile noastre și încă de multă vreme, asemenea

sinoade nu se mai țin, ci fiecare Biserică națională își are sinodul ei. Astfel Biserica română, greacă, sârbă, etc., își are fiecare sinodul ei de care se cârmuește.

64. Pentru ce Biserica se numește : una, sfântă, sobornicească și apostolească ?

Biserica se numește una, pentru că unul este capul și întemeietorul ei, Mântuitorul Iisus Hristos. Diferențele Biserici naționale și cele despărțite de Biserica noastră ortodoxă nu sunt dar Biserici aparte, ci membre ale unicului trup al Bisericii creștine.

Biserica se numește sfântă, pentru că sfânt este capul și întemeietorul ei și pentru că El însuși a sfințit-o prin patimile Sale și i-a dat puterea de a curăți păcatele, adică de a sfinți pe oameni. Sfințenia ei nu este atinsă prin aceea că în sânul ei trăiesc și cei păcătoși, pentru că aceștia sau se pocăesc și se fac adevărați fii ai ei, sau se taie dela trupul ei, ca niște mădulare moarte, dacă rămân în păcate.

Sobornicească se chiamă Biserica, pentru că se întemeiază pe sfintele soboare a toată lumea și pentru că este menită — ca și un mare sobor — să cuprindă în sânul său pe toți oamenii.

Apostolească se zice Biserica, pentru că ține învățătura Domnului, așa cum i-a fost dată de sfinții apostoli.

65. Care este adevărata Biserică creștină ?

Afară de Biserica noastră ortodoxă de răsărit, mai sunt biserica papistașă și protestantă, precum și o mulțime de Biserici ieșite din descompunerea protestantismului. Dintre toate însă numai Biserica

ortodoxă de răsărit este adevărata Biserică creștină, pentru că ea singură a păstrat neschimbate învățătura și rânduielile date de Mântuitorul Hristos, așa cum le-au propovedit sfinții apostoli, pe când celelalte Biserici s'au abătut dela ele și le-au schimbat. De aceea dar în Biserica noastră se ajunge mai sigur la mântuire și creștinul ortodox trebuie să se simtă mândru că este fiu al acestei Biserici, să nu se lase cumva ademenit de amăgirile celor de altă credință, ci să caute să aducă și pe alții la adevărata credință, cum aduce păstorul în staul oile rătăcite.

66. Ce cere Biserica dela noi?

Biserica cere dela fiecare din noi, dacă vrem să ne numim cu adevărat fiii săi și să fim fericiți în viața aceasta și în cea viitoare, să păzim poruncile ei.

67. Câte și care sunt poruncile Bisericii?

Poruncile Bisericii sunt nouă și anume:

1. Să ne rugăm lui Dumnezeu și să mergem la biserică duminica și sărbătoarea.
2. Să ținem posturile.
3. Să cinstim pe clerici.
4. Să ne mărturisim păcatele și să ne împărtășim cu sfintele taine cât mai des.
5. Să nu citim cărți eretice.
6. Să ne rugăm pentru toți dregătorii bisericești și lumești.
7. Să ținem posturile și rugăciunile rânduite îndeosebi de mitropolitul sau episcopul locului.
8. Să nu răpim avutul Bisericii.
9. Să nu facem nuntă în post.

ARTICOLUL X.

„Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor“.

68. Despre ce ne învață acest articol?

Acest articol ne învață despre taina sfântului botez.

69. Ce este sfânta taină?

Sfânta taină este o lucrare văzută, așezată de Mântuitorul Hristos, prin care se varsă în sufletul credincioșilor harul cel nevăzut al lui Dumnezeu.

70. Ce este harul?

Har sau grație se chiamă ajutorul pe care ni-l dă Dumnezeu, ca să putem dobândi mântuirea. El ni se dă pentru meritele Mântuitorului Hristos și fără el nu ne putem mântui. De aceea zice Mântuitorul: „Rămâneți în mine și eu în voi. Precum coarda de viță nu poate aduce roade de sine, de nu va rămânea în viță, așa nici voi, de nu veți rămânea în Mine. Eu sunt vița, voi coardele. Cel ce rămâne în mine și Eu în el, aduce roadă multă, căci fără de mine nu puteți face nimic“ (Ioan XV, 45). „Cu harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt“, zice sfântul apostol Pavel (II Corint. XV, 10).

71. Ce lucrări deosebim la o sfântă taină?

La orice sfântă taină, deosebim trei lucruri și a-nume: 1. Lucrarea văzută; 2. harul nevăzut și 3. așezarea ei de Iisus Hristos.

72. Câte sfinte taine are Biserica noastră?

Biserica noastră are 7 sfinte taine, care sunt acestea: 1) Botezul; 2) ungerea cu sfântul mir, 3) po-

căința, 4) sfânta împărtășire, 5) nunta, 6) preoția și 7) maslul.

Protestanții recunosc numai două sfinte taine și anume: botezul și sfânta împărtășire, la care unii din ei adaogă și pocăința. Neavând însă preoți, tainele săvârșite de ei n'au nicio putere.

73. Cine poate săvârși sfintele taine?

Sfintele taine se pot săvârși numai de preot și de episcop și anume episcopul săvârșește toate sfintele taine, iar preotul șase din ele, adică nu poate săvârși taina preoției. Singură taina botezului poate fi săvârșită, în caz de nevoie, și de diacon sau chiar de orice creștin. — Puterea sfintelor taine nu atârnă de vrednicia sau nevrednicia săvârșitorilor, căci ele își au toată puterea dela Domnul Hristos, care le-a așezat, iar săvârșitorii sunt numai unelte care le aduc la îndeplinire.

1. BOTEZUL

74. Ce este Botezul?

Botezul este acea sfântă taină în care omul se spală de păcate prin afundarea în apă de trei ori și prin pronunțarea de către preot a cuvintelor: „Botează-se robul lui Dumnezeu (cutare) în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin“. Păcatele de care omul se curăță prin botez sunt atât păcatul strămoșesc, cât și orice alte păcate săvârșite înainte de botez.

75. Când a așezat Mântuitorul taina sfântului botez?

Mântuitorul a sfântit botezul mai întâi atunci când El însuși a fost botezat în Iordan de sfântul Ioan

Botezătorul, iar ca sfântă taină l-a așezat după învierea Sa din morți când a zis sfinților apostoli: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“ (Matei XXVIII, 19).

76. Ce se cere dela cel ce se botează?

Pentru ca puterea sfântului botez să dea roade în sufletul celui care se botează, trebuie ca acesta să arate pocăință de păcatele săvârșite și să aibă credință în Dumnezeu. De aceea la botezul pruncilor se obișnuiește să se ia și câte un naș, care face mărturisirea de credință în numele pruncului și făgăduiește Bisericii, că va purta de grijă să crească în adevărata credință pe finul său. Nașul trebuie dar să fie de credință ortodoxă și să nu dea uitării îndatorirea ce-și ia de a învăța și crește creștinește pe finul său.

77. Ce însemnează diferitele ceremonii ce se săvârșesc la botez?

Lepădarea sau exorcismele ce se citesc de preot însemnează îndepărtarea puterii diavolului dela cel ce se botează. — Suflarea de trei ori a preotului peste fața celui ce se botează însemnează renașterea acestuia prin harul Sfântului Duh. — Facerea semnelui sfintei cruci însemnează, că cel ce se botează devine proprietate a lui Iisus Hristos, pe care trebuie să-l mărturisească înaintea oamenilor. — Intreita afundare în apă închipuește moartea și învierea de a treia zi a Mântuitorului. — Vestmântul alb în care se îmbracă cel botezat după ce e scos din apă, închipuește vieța curată și nepătată pe care el trebuie s'o ducă, iar lumânarea, pe care o primește în mână, este semnul văzut al îndatoririi ce-și ia de a lumina în lume prin faptele sale bune, cum luminează lumina în întuneric.

78. Ce trebuie să mai știm despre sfântul botez?

Despre sfântul botez trebuie să mai știm, că el nu se repetă, adică nu se săvârșește a doua oară asupra aceluiaș om, decât dacă întâiași dată a fost săvârșit de un eretic care nu crede în Sfânta Treime. Chiar și în cazul când botezul a fost săvârșit de un simplu creștin, preotul nu mai afundă în apă pe cel botezat, ci numai îi citește rugăciunile după afundare, iar când se găsește vreun prunc, despre care nu se știe dacă a fost botezat sau nu, acesta se botează, zicându-se: „Botează-se robul lui Dumnezeu (cutare), dacă nu este botezat...

Papistașii nu afundă în apă pe cel ce se botează, ci-i toarnă apă de trei ori pe cap. De asemeni formula lor de botez sună: „Eu te botez în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh“, ca și cum preotul, iar nu Dumnezeu ar fi acel care dă botezului puterea de sfântă taină.

Protestanții săvârșesc botezul numai prin stropirea cu apă de trei ori a celui ce se botează.

2. UNGEREA CU SFÂNTUL MIR.

79. Ce este ungerea cu sfântul mir?

Ungerea cu sfântul mir este acea taină în care preotul unge cu mir sfințit părțile mai însemnate ale trupului, rostind cuvintele: „Pecetea darului Sfântului Duh, Amin“.

80. Pentru ce se dă ungerea cu sfântul mir?

Taina ungerii cu sfântul mir se dă spre a împărtăși pe om de darurile Sfântului Duh și a-l face să crească și să se întărească în viața duhovnicească. De aceea această taină se săvârșește în deosebi asupra celor ce au primit botezul și îndată după botez,

cum și asupra celor care au căzut dela dreapta credință și se întorc din nou la ea. La începutul creștinismului, taina aceasta se săvârșia de sfinții apostoli numai prin punerea mâinilor pe capul celor de curând botezați.

81. Ce trebuie să știm despre sfântul mir?

Sfântul mir, care se întrebuintează la săvârșirea acestei sfinte taine, se sfințește numai de episcop și încă nu de fiecare în parte, ci de toți episcopii fiecărei țări, cu multă pompă, în Joia cea Mare. Sfântul mir se face din untdelemn și din multe feluri de miresme, pentru că untdelemnul însemnează puterea sufletească ce se dă prin ungerea cu el, spre a lupta împotriva vrăjmașilor mântuirii, iar miresmele închipuesc că cel uns cu sfântul mir trebuie să răspândească în lume mireasma faptelor bune.

Papistașii nu săvârșesc ungerea cu sfântul mir îndată după botez, ci abia când copiii sunt în vârstă de 7—10 ani. Săvârșitorul tainei este episcopul, iar nu preotul. La ungerea cu sfântul mir, pe care o numesc confirmare, adică întărire, ci obișnuiesc să ia și nași, care trebuie să fie alții decât cei dela botez.

Protestanții socotesc ungerea cu sfântul mir ca o simplă ceremonie și o săvârșesc când copiii au ajuns la vârsta de 14 ani.

3. POCĂINȚA.

82. Ce este pocăința?

Pocăința este acea sfântă taină în care creștinul dobândește iertare de păcatele pe care le mărturișește duhovnicului.

83. Când a așezat Mântuitorul această taină?

Atunci când a zis sfinților apostoli: „Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, iertate vor fi și cărora le veți ținea, ținute vor fi“ (Ioan XX, 22-23).

84. Ce se cere dela cel care se pocăește?

Pentru ca taina pocăinței să dea roadă în suflet, este de neapărată trebuință ca cel care se pocăește să simtă părere de rău pentru păcatele săvârșite, să se hotărască cu tărie să nu mai păcătuiască, să-și mărturisească păcatele la duhovnic și să împlinească în totul canonul ce i se dă.

85. Ce este canonul?

Canonul, certarea sau epitimia, este doctoria sufletească pe care o dă duhovnicul, pentru a feri de păcate și a ține pe calea cea dreaptă pe cel care se pocăește. Postul, rugăciunea și milostenia sunt cel mai potrivit și mai de folos canon care se dă de obicei de duhovnic. Creștinul este dator să împlinească cu sfințenie canonul dat lui de duhovnic la mărturisire și dacă poate, să facă chiar mai mult și să se silească din toate puterile să dezrădăcineze din sufletul său obișnuința de a păcătui, căci altfel taina pocăinței nu-i va fi de mult folos.

Papistașii au înjosit taina pocăinței prin aceea că cineva își poate mărturisi păcatele și primi iertare oricât de des, chiar de mai multe ori pe zi, ceea ce în Biserica noastră se face prin citirea moliftelor de deslegare. Spovedania se face apoi la ei în fața unei gherete în care stă ascuns preotul. Ei mai învață că prin pocăință omul dobândește numai iertarea păcatelor și a osândeii veșnice, iar nu și a osândeii sau a suferinței ce trebuie să îndure în această lume pentru păcatele săvârșite. Această din urmă osândă și-o face omul ori în viață, ori după moarte într'un loc curățitor, în

care sunt chinuite sufletele o vreme oarecare. De chinurile din viață sau din focul curățitor, papistașii cred, că pot scăpa prin indulgențe, adică prin niște bilețele date de papa și cumpărate cu bani. Cine este bogat și săvârșește și unele fapte bune poate cumpăra indulgențe mai multe decât îi sunt de trebuință pentru scutirea sa de orice osândă vremelnică pentru păcat și poate dărui ceea ce-i prisosește sufletelor care se chinuesc în focul curățitor.

Protestanții învață că fiecare creștin dobândește iertarea păcatelor, dacă se pocăiește și-și mărturisește păcatele de-a dreptul înaintea lui Dumnezeu, iar nu înaintea preotului. Puțini dintre ei socotesc pocăința ca taină.

4. SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘIRE.

86. Ce este sfânta împărtășire?

Sfânta împărtășire este taina în care creștinul mănâncă trupul Domnului și bea sângele lui, sub chipul pâinii și al vinului.

87. Când a așezat Mântuitorul taina sfintei împărtășiri?

Mântuitorul a așezat taina sfintei împărtășiri la cea din urmă cină a sa cu sfinții apostoli, numită cina cea de taină, care a avut loc Joi seara, înaintea patimilor. Atunci, El luând pâinea, a binecuvântat-o, a frânt-o și dat-o apostolilor, zicând: „Luați mâncați. Acesta este trupul meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor“. După aceea, luând paharul l-a binecuvântat și li l-a dat, zicând: „Beți dintr'acesta toți. Acesta este sângele meu, al Legii celei noi, care, pentru voi și pentru mulți, se varsă spre iertarea păcatelor. Aceasta s'o faceți întru pomenirea mea“.

88. Când și cum se prefac pâinea și vinul în trupul și sângele Domnului?

Pâinea și vinul, care se aduc la altar, pentru săvârșirea sfintei împărtășiri, se prefac în trupul și sângele Domnului în timpul sfintei liturghii, când cântărețul sau corul cântă „Pe tine te laudăm“. Atunci preotul se roagă în altar și zice: „Doamne, trimite pe Duhul tău cel sfânt peste noi și peste darurile acestea ce sunt puse înaintea și fă adevărat pâinea aceasta cinstit trupul Hristosului tău, iar ce este în paharul acesta cinstit sângele Hristosului tău, prefăcându-le cu Duhul tău cel sfânt“. Prin această rugăciune, pâinea și vinul se prefac în trupul și sângele Domnului în chip minunat și nepătruns de mintea noastră, așa că după aceea rămân numai pentru simțurile trupești pâine și vin, dar de fapt sunt însuși trupul și sângele Domnului.

Papistașii cred, că prefacerea pâinii și a vinului în trupul și sângele Domnului se săvârșește numai prin rostirea cuvintelor „Luați mâncați!“ și „Beți din acesta toți!“, iar nu prin citirea rugăciunii: „Doamne, trimite pe Duhul tău cel sfânt!“ Ei întrebuințează apoi la sfânta împărtășire azimă în loc de pâine dospită și nu împărtășesc pe laici decât cu azimă, păstrând numai pentru preoți împărtășirea și cu vin. Copiii nu se împărtășesc la ei până ce nu primesc întâi taina ungerii cu sfântul mir sau a confirmării, adevărat până la vârsta de 7—10 ani.

Protestanții învață în mai multe feluri, cu privire la sfânta împărtășire. Astfel unii din ei — următorii lui Luther — zic că pâinea și vinul nu se prefac în trupul și sângele Domnului, ci că în pâine și vin, se află trupul și sângele Domnului. Alții — următorii lui Calvin — învață că oamenii drepi și sfinți se împărtășesc numai în chip duhovnicesc cu trupul și sângele lui Hristos, când primesc pâinea și vinul euharistic, iar cei păcătoși mănâncă pâine și beau vin, fără să se împărtășească de harul dumnezeiesc. Alții însăfârșit — urmașii lui Zwingli — cred că pâinea și vinul sfintei îm-

părtășiri sunt numai niște semne care aduc aminte de cina cea de taină a Mântuitorului.

Nici protestanții nu împărtășesc pe copii până ce nu primesc confirmarea, adică până la vârsta de 14 ani.

89. Care sunt foloasele sfintei împărtășiri?

Cel ce se împărtășește, se unește cu Hristos și prin aceasta sporește în sine harul dumnezeiesc, slăbește înclinarea inimii spre rele, se curăță de păcate și se face părtăș vieții de veci. Nu dobândește însă aceste foloase decât numai cine se apropie cu vrednicie de sfânta împărtășire, adică cine și-a curățit mai întâi sufletul prin pocăință și este înarmat cu credință tare și nădejde sigură în Dumnezeu, iar cine se împărtășește cu nevrednicie săvârșește un mare păcat și-și atrage osândă grea. Cu cât cineva se împărtășește mai des cu atât mai bine. Vechii creștini se împărtășeau în toate Duminicile și sârbătorile. Așa s'ar cădea să facem și noi astăzi, dar dacă nu putem, să ne împărtășim cel puțin în cele patru posturi ale anului.

90. Ce trebuie să mai știm despre sfânta împărtășire?

Despre sfânta împărtășire trebuie să mai știm, că ea nu este numai taină, ci și jertfă care se aduce pentru iertarea păcatelor celor vii și celor morți. Cel ce se jertfește este Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, al cărui trup și sânge sunt de față în sfânta împărtășire sub chipul pâinii și al vinului. Prin urmare această jertfă este în totul la fel cu jertfa de pe cruce a Mântuitorului. Deosebirea este numai că, la jertfa de pe cruce, Domnul Hristos a suferit dureri și sângele său a fost văzut curgând, iar la jertfa sfintei împărtășiri, El nu mai

sufere dureri și sângele nu mai curge aveau. De aceea, această din urmă jertfă se mai numește și jertfa cea nesângerată sau fără de sânge. Prin această jertfă noi aducem laudă lui Dumnezeu, îi mulțumim pentru binefacerile primite și-l rugăm să ne dea harul Său și iertare de păcate. De aceea este de mult folos sufletesc să luăm parte cât mai des la sfânta liturghie, deoarece în timpul ei se săvârșește sfânta jertfă și să rugăm pe preoți să facă sfânta liturghie împreună cu sfânta jertfă pentru iertarea păcatelor noastre și ale răposaiților noștri.

5. NUNTA.

91. Ce este nunta?

Nunta este sfânta taină în care bărbatul și femeia, care s'au hotărât să trăiască împreună toată viața lor, primesc dela Dumnezeu harul de a îndeplini cu credință datoriile ce decurg din acea hotărâre. Chiar din aceste cuvinte urmează, că nunta care se face fără binecuvântarea Bisericii, este o legătură fără garanții de trăinicie.

Papistașii învață că taina nunții se săvârșește de înșiși bărbatul și femeia care se căsătoresc și că preotul, care-i binecuvintează, este un simplu martor.

Protestanții socotesc nunta ca un simplu contract între soț și soție, la care Biserica adaugă binecuvântarea.

92. Când a așezat Domnul Hristos taina nunții?

Nunta este așezată de Dumnezeu chiar dela începutul omenirii, căci El a făcut pe Eva și a dat-o lui Adam de soție, statornicind ca și mai departe oamenii să se căsătorească. Despre această legătură dintru început Mântuitorul zice: „Ce a împreunat

Dumnezeu, omul să nu despartă“. Mântuitorul a sfințit apoi nunta, căci cea dintâi minune a făcut la o nuntă, iar mai târziu a ridicat nunta la vrednicia de taină sfântă, rânduind săvârșirea căsătoriei numai între un singur bărbat și o singură femeie și ca cei căsătoriți să nu se poată despărți decât în cazuri de vină grea a unuia din soți. Nunta închipuește unirea dintre Hristos și Biserică, de aceea sfântul apostol Pavel o numește „taină mare“.

Papistașii învață, ca și noi ortodocșii, că despărțirea căsătoriei sau divorțul se poate face numai în cazul când unul din soți a călcat cinstea căsniciei. Totuși și în asemenea caz cei despărțiți trăesc numai deosebit unul de altul, dar se socotesc tot căsătoriți și niciunul din ei nu se poate căsători a doua oară înainte de moartea celuilalt.

93. Cari sunt datoriile ce eurg din căsătorie?

Cei căsătoriți, adică soțul și soția, trebuie să trăiască toată viața în cea mai deplină dragoste și credință unul față de altul, având ca pildă dragostea lui Hristos pentru Biserică, cum zice sfântul apostol Pavel: „Bărbați, iubiți-vă femeile voastre, precum și Hristos a iubit Biserica“, (Efes. V, 25). Amândoi sunt datori să-și crească copiii în frica de Dumnezeu. Apoi bărbatul, ca mai tare, trebuie să fie blând cu femeia și să-i poarte grijă de toate, iar soția să se supună bărbatului în toate cele drepte.

94. Oare toți oamenii trebuie să se căsătorească?

Căsătoria este așezată de Dumnezeu pentru păstrarea și înmulțirea neamului omenesc, cum s'a zis celor dintâi oameni: „Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul“ (Fac. I, 28). Se poate zice dar că este o datorie pentru fiecare om de a se căsători. Cu toate acestea, dacă cineva vrea să se desăvâr-

șească cât mai mult cu putință în viața morală și socotește că legătura căsătoriei i-ar fi o piedică spre aceasta, îi este îngăduit să nu se căsătorească; dar fie că va trăi în lume, fie că se va retrage la mănăstire sau în singurătate, trebuie să petreacă în cea mai desăvârșită curăție, căci altfel se face vinovat de un foarte mare păcat. În această privință, sfântul apostol Pavel zice: „...Celor necăsătoriți și văduvelor le zic: Bine le este de vor rămânea ca mine (necăsătoriți), dar dacă nu se pot înfrâna, căsătorească-se, căci mai bine este a-se căsători decât a se aprinde“ (I Cor. VII, 39).

6. PREOȚIA.

95. Ce este preoția ?

Preoția este sfânta taină în care cei anume pregătiți primesc, prin rugăciunea episcopului, dreptul și puterea de a propovedui cuvântul lui Dumnezeu, de a săvârși sfintele taine și slujbe bisericești și a conduce pe credincioși pe calea mântuirii. Acest drept și putere le primește în mod deplin prin hirotonie numai episcopul, pe când preotul este un delegat al episcopului și nu poate săvârși hirotonia, sfințirea mirului și a antimisului; iar diaconul este numai ajutorul preotului și al episcopului, neputând săvârși nicio sfântă taină.

96. Când a așezat Iisus Hristos taina preoției ?

Cei dintâi preoți creștini au fost sfinții apostoli. Lor le-a dat Mântuitorul însărcinarea de-a propovedui cuvântul dumnezeiesc și a săvârși sfintele taine, când le-a zis: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al

Sfântului Duh“. (Matei XXVIII, 19). Lor le-a dat puterea de-a ierta păcatele prin cuvintele: „Luați Duh Sfânt, cărora veți ierta păcatele, iertate vor fi, cărora le veți ținea, ținute vor fi“ (Ioan XX, 22-23). Lor în sfârșit le-a dat dreptul de a conduce pe credincioși, când le-a zis: „Cine va asculta de voi, de mine ascultă și cine se va lepăda de voi, de mine se leapădă“ (Luca, X, 16). Dela ei această înțreită putere a trecut la urmașii lor și așa a ajuns preoția până la noi și se va perpetua în veci.

97. Afară de preoția ce se dă prin hirotonie mai este alta?

Sunt două feluri de preoție: una care se dă prin hirotonie, adică prin punerea mâinilor și prin rugăciunile episcopului și alta pe care o primește fiecare creștin odată cu botezul. Cea dintâi este preoția propriu zisă, iar cea de a doua preoția lăuntrică, duhovnicească sau obștească.

Despre această a doua preoție sfântul apostol Petru, adresându-se tuturor creștinilor, zice: „Voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor al său dobândit, ca să vestiți în afară virtuțile celui care v'a chemat din întuneric la minunata lui lumină“. (I Petru II, 9). Cuvintele dela urmă ale Apostolului ne arată în ce înțeles e preot fiecare creștin, că adică fiecare este dator să răspândească în lume cuvântul despre învățătura și faptele minunate ale Domnului Hristos și să strălucească printre cei de altă credință, cum strălucește lumina în întuneric.

Papistașii învață, ca și noi, că preoția are trei trepte: diaconatul, preoția și episcopatul. De fapt ei admit patru trepte, căci pun pe papă cu mult mai presus de episcop și-i recunosc drepturi pe care episcopii nu le au nici fiecare în parte, nici cu toții la un loc, adică în sinod.

Protestanții admit numai preoția lăuntrică sau obștească, iar pastorii lor sunt simpli slujbași aleși de popor și însărcinați cu săvârșirea serviciilor religioase și cu propovăduirea cuvântului lui Dumnezeu.

7. MASLUL.

98. Ce este maslul?

Sfântul maslu este acea sfântă taină în care creștinul bolnav dobândește iertarea păcatelor și sănătatea trupească prin ungerea cu untdelemn sfințit și prin rugăciunea preotului.

99. De unde știm, că această sfântă taină este așezată de Mântuitorul?

În sfânta Evanghelie, citim că sfinții apostoli ungeau pe bolnavi cu untdelemn și aceștia se însănătoșeau (Marcu, VI, 13), iar sfântul apostol Iacov scrie în epistola sa: „De este bolnav cineva dintre voi, să cheme preoții Bisericii și să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului“ (V, 14).

De bună seamă că ceea ce făceau sfinții apostoli cu toții și ce sfătuește sfântul Iacov, n'o făceau dela ei, ci din porunca Mântuitorului, căci altfel, ungerea cu untdelemn n'ar fi avut puterea de a ierta păcatele și a da sănătate trupească.

100. Cum trebuie primit sfântul maslu?

Cel ce vrea să primească sfântul maslu, trebuie mai întâi să-și fi mărturisit păcatele și să fie însuflețit de cea mai arzătoare credință și nădejde în bunătatea și mila lui Dumnezeu.

Papistașii săvârșesc sfântul maslu numai când omul este pe patul de moarte. Din această cauză-l numesc „ungerea din urmă“.

Protestanții nu recunosc sfântul maslu ca taină.

ARTICOLUL XI.

„Aștept învierea morților“.

101. Ce se învață în acest articol?

În acest articol, se spune că toți morții vor învia cândva și că bunul creștin așteaptă cu nerăbdare ziua învierii.

102. Cum va învia omul, dacă e mort?

Moartea nu este altceva decât despărțirea sufletului de trup. Ea face ca sufletul să se ducă la Dumnezeu, Făcătorul său, spre a-și lua plata după faptele pe care le-a făcut, iar trupul să se întoarcă în pământ din care este alcătuit. Învierea va sta deci în unirea sufletului cu trupul cu care a viețuit împreună pe pământ. Aceasta se va face prin atotputernicia lui Dumnezeu, care va înjgheba din nou trupul din elementele sale împrăștiate în pământ. După înviere însă trupurile nu vor mai fi întocmai cum au fost pe pământ, ci vor fi duhovnicești și nemuritoare, cum zice sfântul apostol Pavel: „Seamănă-se trup suflesc, scula-se-va trup duhovnicesc“. (I Cor. XV, 44).

103. Pentru ce mor toți oamenii?

Toți oamenii trebuie să moară, pentru că toți au păcătuit în Adam.

104. Pentru ce ne-a ascuns Dumnezeu ceasul morții?

Dumnezeu ne-a ascuns ceasul morții:

a) pentru ca să-l cinstim și mai mult ca pe Stăpânul cel preainalt al vieții și al morții;

b) pentru ca să fim pregătiți de moarte în tot momentul, și

c) pentru ca să micșoreze groaza ce simțim când ne gândim, că moartea se apropie.

Trebue dar să fim gata de moarte în orice clipă, fiind împăcați cu Dumnezeu, cu aproapele și cu cugetul nostru.

105. Care este starea sufletelor după moarte?

După despărțirea lor de trup, sufletele sunt supuse judecării lui Dumnezeu și-și primesc fericirea sau osânda meritată de faptele lor. Nici fericirea, nici osânda primită nu sunt însă depline și de veci, ci numai în parte și vremelnice, adică până la judecata de apoi, când fiecare își va primi plata deplină și veșnică. În acest timp, adică atât cât nu sunt unite cu trupurile, sufletele nu pot face nimic pentru schimbarea stării lor din mai rău în mai bine. Numai cei rămași în viață pot dobândi dela Dumnezeu, prin rugăciuni și milostenie și mai ales prin aducerea jertfei cei fără de sânge, ușurarea de păcate a sufletelor celor răposați. Avem dar datoria de a face pomeniri și rugăciuni pentru cei răposați și a îngriji ca și urmașii noștri să facă pentru noi același lucru, după ce vom trece din această viață.

Papistașii învață, că afară de raiu și de iad, adică de cele două locuri în care merg sufletele celor drepti și ale celor păcătoși, mai este un al treilea loc mijlociu, numit focul curățător, în care se duc sufletele celor care nu și-au făcut în viață osânda vremelnică pentru păcate. În acel foc, sunt chinuite sufletele o vreme mai scurtă sau mai îndelungată, după greutatea osândeii ce au de ispășit și după aceea trec în raiu.

106. Pentru ce trebue să învieze trupurile?

Este de trebuință să învieze trupurile, pentru ca și ele să fie părtașe la fericirea sau munca veșnică.

pe care o va primi sufletul, după cum părtăşe au fost cu el în viaţa pământească la faptele bune sau rele pe care le-a săvârşit.

107. Când va fi învierea trupurilor?

Învierea trupurilor sau învierea obştească va fi la sfârşitul lumii. Când însă va fi sfârşitul lumii nu ştim, căci după zisa Mântuitorului, aceasta n'o ştiu nici îngerii lui Dumnezeu din cer.

108. Oare vor învia toţi morţii?

Desigur, toţi morţii vor învia, spre a-şi da seama de faptele lor înaintea dreptului Judecător, iar viii care vor fi în viaţă în ziua învierii obşteşti se vor schimba într'o clipă, ca şi cei morţi, cum zice Apostolul: „Că nu toţi vor fi adormiţi, dar toţi ne vom schimba într'o clipă la glasul trâmbiţei de apoi“, (I Cor. XV, 15).

ARTICOLUL XII.

„Şi viaţa veacului ce va să fie. Amin“.

109. Ce se spune în acest articol?

În acest articol se spune, că adevăratul creştin aşteaptă viaţa de veci, adică viaţa fericită care va urma după învierea morţilor şi după judecata de obşte.

110. Ce fel va fi viaţa de veci?

Viaţa de veci va fi, pentru cei care au iubit pe Dumnezeu şi au păzit poruncile sale în viaţa pământească, fericire fără sfârşit şi atât de mare, că

mintea omenească nu și-o poate închipui, cum zice Apostolul: „Ceea ce ochiul n'a văzut și urechea n'a auzit și la mintea omului nu s'a suit, aceea a pregătit Dumnezeu celor ce-l iubesc pe Dânsul“, (I Cor. II, 9).

Ea va sta mai ales în unirea cu Dumnezeu prin dragoste, în privirea feței lui și în împărtășirea de bucuria și slava veșnică dimpreună cu îngerii și cu sfinții.

Nu toți dreptii însă vor fi la fel de fericiți, ci fericirea fiecăruia va fi potrivită cu meritele sale, cum iarăși zice Apostolul: „Alta este strălucirea soarelui, alta a lunii și alta a stelelor, că stea de stea se deosebește în strălucire. Așa și la învierea morților“ (I Cor. XV, 41-42).

111. Care va fi soarta celor păcătoși în viața viitoare?

Păcătoșii nu vor pieri după învierea și judecata de apoi, ci vor trăi și ei în veac, dar nu spre a fi fericiți, ci spre a fi munciți deapururi după faptele lor, la un loc cu diavolii. De aceea viața lor nici nu se numește viață veșnică, ci moarte veșnică.

112. Ce însemnează cuvântul Amin, dela sfârșitul Crezului?

Cuvântul Amin este un cuvânt evreesc și însemnează „Așa să fie“ sau „Așa este“ și s'a pus aici, spre a arăta, că noi trebuie să credem neclintit toate cele ce mărturisim în Crez.

II. NĂDEJDEA.

113. Ce este nădejdea?

Nădejdea este un dar dumnezeiesc, prin care aşteptăm cu încredere ca Dumnezeu să aducă la îndeplinire tot ce a făgăduit pentru mântuirea şi fericirea noastră în viaţa aceasta şi în cea viitoare. Nădejdea creştină are ca temelie pe Iisus Hristos care ne-a dat făgăduiala vieţii de veci (Timotei I, 1), şi ne-a asigurat că „orice vom cere în numele Său, vom dobândi”. (Ioan, XIV, 18). Ea este nedespărţită de credinţă, peste care se clădeşte şi o desăvârşeşte.

114. În ce se cuprinde nădejdea creştină?

Nădejdea creştină se cuprinde în rugăciune şi în cele nouă fericiri.

115. Ce este rugăciunea?

Rugăciunea este înălţarea sufletului către Dumnezeu, spre a-l lăuda, a-i cere ceva, sau a-i mulţumi pentru binefacerile ce ne-a dat. Ea este dar de trei feluri: de laudă, de cerere şi de mulţumire.

116. Pentru ce trebuie să ne rugăm?

Trebuie să ne rugăm, pentru că rugăciunea ne apropie de Dumnezeu și ne face mai evlavioși și mai hotărâți în lupta împotriva răului și în săvârșirea binelui; pentru că ne mângâie și ne întărește în nenorocire și ne ajută în strâmtorare și pentru că prin ea dobândim și păstrăm harul dumnezeiesc trebuitor pentru mântuire.

117. Cum trebuie să ne rugăm?

Trebuie să ne rugăm:

a) cu luare-aminte și cu cuviință, adică să avem gândul îndreptat spre Dumnezeu și spre cele ce rostim, iar nu aiurea;

b) cu umilință, adică să ne recunoaștem slăbiciunea și nevrednicia înaintea lui Dumnezeu și să nu socotim, că ni se cuvine orice vom cere, ci să așteptăm ca Dumnezeu să ne îplinească cererea când și cum va voi El;

c) cu încredere, adică să nu ne îndoim, că Dumnezeu va asculta rugăciunea noastră și o va împlini într'un chip oarecare, dacă ea va fi dreaptă și folositoare de suflet; și

d) stăruitor, adică să nu încetăm a ne ruga, chiar dacă rugăciunile de mai 'nainte nu ne-au fost ascultate.

118. Când trebuie să ne rugăm?

Mântuitorul ne îndeamnă să ne rugăm fără încetare (Luca XVIII, 1), căci rugăciunea este pentru suflet, ceea ce respirația este pentru trup și pentru că orice am face, putem să ne înălțăm în același timp mintea la Dumnezeu și deci să ne rugăm în tot momentul. Dacă nu facem aceasta, trebuie neapărat

să ne rugăm cel puțin dimineața și seara, la așezarea și șcularea dela masă, oridecâteori începem sau sfârșim un lucru și în orice împrejurare fericită sau nefericită. Mai ales în Duminici și sărbători trebuie să ne rugăm mai mult și mai cu căldură, căci acestea sunt zile de întărire sufletească.

119. Unde trebuie să ne rugăm?

Este îngăduit să ne rugăm în orice loc ne-am afla. Când suntem la noi acasă, să ne rugăm în singurătatea camerei noastre, cum ne învață Domnul Hristos. (Matei, VI, 6), iar când suntem pe drum, sau la lucru, să ne rugăm unde ne găsim. În Duminici și sărbători însă trebuie să ne ducem la biserică și acolo să ne rugăm împreună cu ceilalți creștini, căci rugăciunea obștească sporește pietatea inimii.

120. Care este cea mai potrivită rugăciune?

Cea mai potrivită rugăciune este „TATĂL NOSTRU“, sau „*rugăciunea domnească*“, numită astfel pentru că este dată de însuși Mântuitorul Hristos. Ea sună astfel: „Tatăl nostru carele ești în ceruri, sfințească-se numele tău; vie împărăția ta; facă-se voia ta, precum în cer așa și pe pământ; pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi; și ne iartă greșalele noastre, precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă; și nu ne duce în ispită, ci ne izbăvește de cel rău. Că a ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin“.

EXPLICAREA RUGĂCIUNII „TATĂL NOSTRU”.

121. Câte părți are rugăciunea domnească?

Rugăciunea domnească are trei părți: chemarea, cererile și încheierea.

122. Care este chemarea?

Chemarea sunt cuvintele: „Tatăl nostru carele ești în ceruri”.

123. Pentru ce numim pe Dumnezeu „Tatăl nostru”?

Numim pe Dumnezeu „Tatăl”, pentru că El a făcut, ține și cârmuește lumea și pentru că noi, creștinii, am primit în deosebi dreptul de a ne numi fii lui Dumnezeu, pentru cuvântul că am crezut în Iisus Hristos, Fiul Său. Și zicem „Tatăl nostru”, iar nu „Tatăl meu”, chiar și când ne rugăm fiecare în parte, pentru că, rostind această rugăciune, nu ne rugăm fiecare numai pentru noi, ci pentru toți oamenii.

124. De ce zicem „Carele ești în ceruri”?

Zicem de Dumnezeu, că este în ceruri sau îl numim Tatăl ceresc, mai întâi spre a nu-l confunda cu părinții noștri de pe pământ și al doilea, pentru ca atunci când ne rugăm, să nu ne gândim la cele pământești, ci numai la cele cerești.

CEREREA I.

125. Cererea întâi este : „Sfințească-se numele tău”.

Prin această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne dea harul Său, nouă și tuturor oamenilor, ca să facem numai fapte bune, așa încât prin faptele noastre și pentru ele oricine să preamărească sfântul nume al Domnului.

CEREREA II.

126. A doua cerere este : „Vie împărăția ta”.

În această cerere, ne rugăm pentru trei lucruri:

a) ca Biserica sau împărăția văzută a lui Dumnezeu, să se întindă peste tot pământul, să cuprindă în sânul ei întreaga omenire;

b) ca împărăția cea nevăzută a harului dumnezeiesc să stăpânească în inimile noastre, adică Dumnezeu să ne dea puterea de a viețui potrivit poruncilor sale; și

c) ca să ne facem fii ai împărăției viitoare a lui Dumnezeu, adică părtași ai fericirii de veci.

CEREREA III.

127. A treia cerere este : „Facă-se voia ta, precum în cer așa și pe pământ”.

În această cerere, ne rugăm lui Dumnezeu să ne dea ajutorul harului său, ca să împlinim pe pământ sfânta Sa voie, așa cum o împlinesc îngerii în ceruri.

128. Cum împlinim voia lui Dumnezeu?

Împlinim voia lui Dumnezeu, dacă urmăm poruncile Sale și ascultăm de sfatul și îndemnul mai marilor noștri; dacă primim fără murmur toate încercările la care El ne supune, fie ca pedeapsă pentru păcatele noastre, fie ca să ne întărească în calea binelui și dacă socotim ca un dar al său bunurile de care ne împărtășim în viață și nu ne pierdem cum-pătul când înnotăm în belșug și mulțumire. Pilda cea mai desăvârșită de împlinire a voiei lui Dumnezeu, ne-a dat-o Mântuitorul Hristos și după El sfinții în deobște.

CEREREA IV.

129. A patra cerere este: „Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi”.

În această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne dea tot ce este de trebuință pentru întreținerea și sporirea bunei stări a sufletului și a trupului, cele două părți care alcătuiesc ființa noastră. Adică ne rugăm pentru luminarea și îmbogățirea minții, pentru buna îndrumare a inimii și pentru întărirea voiei, cum și pentru sănătate, hrană trupească, îmbrăcăminte, locuință și tot ce este de trebuință în viața de toate zilele.

130. De ce cerem numai „pâine“ și nu cerem și celelalte bunuri de care avem trebuință?

Mântuitorul întrebuițează numai cuvântul „pâine“, pentru că vrea să ne învețe a ne ruga numai pentru ceea ce este de neapărată trebuință în viața de toate zilele.

Precum sunt multe feluri de bucate cu care se poate hrăni omul, dar pâinea este hrana cea mai simplă și totuși cea mai de căpetenie, de care nu ne putem lipsi niciodată, tot astfel sunt și multe feluri de haine, locuințe și alte bunuri trebuitoare în viață. Noi însă nu trebuie să râvnim pe cele mai luxoase, mai scumpe și mai mari și ca să avem de toate din belșug, ci să ne mulțumim cu cele mai modeste și să nu dorim mai mult decât ne este de neapărată trebuință. Aceasta nu însemnează, că avuția este un rău și că Dumnezeu oprește îmbogățirea, ci că nu trebuie să purtăm grijă în primul rând de bunurile materiale, ci „să căutăm mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și celelalte vor urma”, cum zice Domnul Hristos, adică să ne gândim mai întâi la Dumnezeu și la suflet și trebuințele lui și după aceea numai la trup.

131. Oare numai pentru o zi trebuie să cerem cele trebuitoare sufletului și trupului?

Cuvântul „astăzi” din această cerere are două înțelesuri:

a) înțelesul de „zi”, adică trebuie să ne rugăm lui Dumnezeu și să-i cerem în fiecare zi cele cuprinse în această cerere;

b) înțelesul de „viață pământească”, adică cerem dela Dumnezeu toate cele ce ne sunt de trebuință în viața pământească și pentru toată durata ei.

CEREREA V.

132. A cincia cerere este: „Și ne iartă greșalele noastre, precum și noi iertăm celor ce ne greșese nouă”.

Aci rugăm pe Dumnezeu să ne ierte greșalele și ne legăm să iertăm și noi celor ce ne greșesc nouă.

Mântuitorul spune, că, dacă nu iertăm greșalele semenilor noștri, nici Dumnezeu nu ne iartă nouă pe ale noastre. El spune chiar mai mult. El învață, că Dumnezeu nu primește nici darul aceluia care este supărat pe fratele său. Când zicem dar „precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă“, nu ne luăm numai îndatorirea a ierta în viitor pe cei care ne-ar greși cu ceva, ci mărturisim că am iertat deja, că obicinuim să iertăm totdeauna pe cei care ne greșesc, căci iertarea noastră trebuie să premerge iertării ce cerem dela Dumnezeu și dacă n'am făcut-o, ne rugăm în zadar.

Iertarea greșalelor aproapelui este o condițiune neapărată pentru bunul traiu al oamenilor în societate. Dacă oamenii nu și-ar ierta unii altora greșalele, ar trebui să stea veșnic în ceartă și în războiu, și traiul laolaltă ar fi cu neputință. Trebuie însă să învățăm și să povățuim pe cei care-i iertăm, ca să nu mai greșească și când greșalele sunt mari, să le aplicăm chiar pedepse ispășitoare, căci altfel îi năvăvim.

CEREREA VI.

133. A șasea cerere este: „Și nu ne duce în ispită”.

În această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne ferească de ispitele care au ca țintă pieirea noastră și să ne dea harul Său, ca să ieșim biruitori din ele, atunci când El ne îngăduie.

134. De unde vin ispitele, pentru ce vin și cum le înlăturăm?

Ispitele sunt de două feluri: În înțelesul de încercare pentru întărirea credinței, ele vin dela Dumne-

zeu. Astfel a fost ispita lui Iov, a Mântuitorului în pustie, etc. În înțelesul de amăgire, de cursă întinsă omului, spre a-l pierde, sufletește, ele vin din propriile noastre dorințe și poște desordonate, dela alți oameni și dela diavolul.

Acest al doilea fel de ispite sunt ispite rele și de ele rugăm pe Dumnezeu să ne scape. Orideunde ar veni ispitele cele rele, ele nu ne vin decât cu îngăduirea lui Dumnezeu și Dumnezeu le îngăduie:

a) pentru ca să pună la încercare credința noastră față de El; și

b) pentru ca meritul nostru să fie și mai mare, dacă le învingem.

De aceea ispita în sine nu este un păcat, ci numai prilej spre păcat pentru cei slabi și prilej de înălțare și biruință pentru cei tari în credință.

De ispită scăpăm prin priveghere și rugăciune, cum zice Mântuitorul: „Priveghiați și vă rugați, ca să nu cădeți în ispită” (Matei, XXVI, 41).

CEREREA VII.

135. A șaptea cerere este: „Ci ne izbăvește de cel rău”.

În această cerere, rugăm pe Dumnezeu să ne scape de tot ce este rău și vătămător pentru sufletul și trupul nostru cum sunt d. p. pentru trup boalele, foamea, războiul ș. a., păcatul, diavolul și muncile iadului pentru suflet.

136. Care este încheierea?

Încheierea este: „Că a ta este împărăția și puterea și slava: a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”. În ea ne exprimăm încrederea, că Dumnezeu ne va da

tot ce i-am cerut în rugăciunea domnească, pentrucă El este stăpânul lumii și Tatăl nostru care poate tot ce voiește.

FERICIRILE.

137. Câte fericiri sunt?

Fericirile făgăduite de Domnul nostru Iisus Hristos în predica sa de pe munte sunt nouă.

FERICIREA I.

138. **Intâia fericire este : „Fericii cei săraci cu duhul, că a acelora este împărăția cerurilor”.**

Prin cuvintele „săraci cu duhul“ se înțeleg acei oameni care niciodată nu socotesc, că au agonisit din destul învățături folositoare, deprinderi frumoase, fapte bune și tot felul de comori sufletești și niciodată nu se îngâmfează cu ceea ce au, niciodată nu se dau lenei, ci necontenit se străduiesc pe calea binelui și roagă stăruitor pe Dumnezeu să le dea ajutorul Său, ca să o scoată la bun sfârșit. Acestor suflete, veșnic frământate de dorul de mai bine, Mântuitorul le făgăduiește odihna și fericirea vieții de veți, căci acesta este înțelesul de aici al zicerii „împărăția cerurilor“.

FERICIREA II.

139. **A doua fericire este : „Fericii cei ce plâng, că accia se vor mângâia”.**

Înțelesul acestei fericiri este, că cei care plâng, adică se căesc de păcatele făcute, vor dobândi mângâiere sau iertare. Nimeni nu trebuie dar să desnă-

dăjduiască din cauza păcatelor ce a făcut și să cadă în nepăsare și nelucrare, ci numai să-i pară rău în chip sincer și Dumnezeu îl va ajuta.

FERICIREA III.

140. A treia fericire este : „Fericii cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul”.

Blândețea este o însușire a sufletului, neapărat trebuitoare pentru bunul traiu al oamenilor laolaltă. Dacă în societate n'ar fi și oameni blânzi, care să îndure fără murmur vorbele aspre și nedreptățile celor răi și violenți, care să răspundă cu o vorbă bună la insulte, cu un surâs la amenințări, care să știe întotdeauna să potolească pornirile celor pătimiși și să pregătească în tot locul un fel de atmosferă caldă și aromată, atunci de sigur certurile și scandalurile nu s'ar mai sfârși și traiul pe pământ ar fi de nesuferit. Pentru acest cuvânt, Mântuitorul fericește pre cei blânzi, făgăduindu-le stăpânirea pământescă, adică fericirea chiar și în această viață, pe lângă cea din viața viitoare, pe care și-au asigurat-o. Și într'adevăr, cel blând împărățește pe pământ, căci oricât de neînsemnat ar fi locul ce ocupă, el este iubit și cinstit de toți, e mulțumit în sufletul său și dacă îi lipsește ceva, ușor găsește.

FERICIREA IV.

141. A patra fericire este : „Fericii cei ce flămânzesc și însetoșează de dreptate, că aceia se vor sătura”.

Această fericire privește nu numai pe aceia care sufăr tot felul de nedreptăți și de aceea doresc drep-

tatea cum dorește cel flămând pâine și cel însetat apă, ci mai ales pe cei care sunt dureros impresionati de observarea nedreptății ce domnește între oameni, aproape oriunde ne aruncăm privirile și care doresc din toată inima ca, nedreptatea să ia sfârșit cât mai de grabă. Și unii și alții se vor sătura de ceea ce doresc, căci Dumnezeu judecătorul, cel nepărtinitor, va ține judecată, va da dreptate tuturor celor ce au fost lipsiți de ea și va pedepsi cu asprime pe săvârșitorii de nedreptate.

FERICIREA V.

142. A cincia fericire este: „Fericiti cei milostivi, că aceia se vor milui”.

Milostivi se zic acei oameni care dau din inimă tot ajutorul ce pot celor care se află în nevoie și nenorocire. Milostenia izvorăște din dragoste și este tot atât de folositoare și celui ce o primește ca și celui ce o face. Milostivul va fi la rândul său miluit de Dumnezeu atât în viața aceasta, cât și la judecata de apoi. Faptele milosteniei sunt de două feluri: unele care privesc sufletul și altele care privesc trupul. Dintre cele care privesc sufletul cele mai însemnate sunt: *a)* întoarcerea celor rătăciți și aducerea lor pe calea cea dreaptă; *b)* învățarea celor neștiutori și nepricepuți; *c)* sfătuirea celor ce au trebuință de sfat; *d)* rugăciunea către Dumnezeu pentru aproapele nostru; *e)* mângâierea celor întristați; *f)* răsplătirea răului cu bine; *g)* iertarea greșalelor împotriva noastră. Cele mai însemnate fapte de milostenie cu privire la trup sunt următoarele: *a)* ospătarea celui flămând; *b)* adăparea celui însetat; *c)* îmbrăcarea celui gol; *d)* cercetarea celor din închisori;

e) cercetarea celor bolnavi; f) găzduirea călătorilor; g) îngroparea celor ce au murit în sărăcie sau pe care n'are cine să-i îngroape.

FERICIREA VI.

143. A șasea fericire este : „Fericii cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”.

Aci se fericesc cei cu inima curată, adică cei care alungă din inimă orice gând sau dorință rea. Acestora li-se făgăduiește ca plată vederea lui Dumnezeu, adică petrecerea împreună cu Dânsul, ceea ce este cea mai mare fericire în viața viitoare.

FERICIREA VII.

144. A șaptea fericire este : „Fericii făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”.

Pacea este cel dintâi lucru de care așezările omenesti mari și mici au neapărată nevoie, ca să poată înflori. Cine ajută la păstrarea păcii a bunei înțelegeri, acolo unde ea domnește și la întronarea ei din nou acolo unde a fost turburată, acela face oamenilor nespuse de mare bine și dobândește dreptul de a se numi „Fiul lui Dumnezeu”, nume care ne amintește de adevăratul Fiu al lui Dumnezeu, de Domnul nostru Iisus Hristos, care a venit în lume spre a aduce pacea între oameni.

FERICIREA VIII.

145. A opta fericire este : „Fericii cei prizonieri pentru dreptate, că a aceloră este împărăția cerurilor”.

În ea se fericesc cei prizonieri pentru dreptate, adică pentru că au mărturisit adevărul și li se făgă-

duește — ca și celor săraci cu duhul — împărăția cerurilor.

FERICIREA IX.

146. A noua fericire este : „Fericii veți fi când vă vor ocări și vă vor izgoni și, mințind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră din pricina mea. Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri”.

Aci se fericesc cei care îndură tot felul de prigoniri din cauza sau pentru numele lui Hristos, adică pentru că sunt creștini și li-se făgăduiește mare răsplată în cer.

147. Ce trebuie să socotim îndeobște despre faptele pentru care se făgăduiește fericirea ?

Trebuie să socotim, că aceste fapte bune sunt așa de strâns legate între ele, că cine are cu adevărat una, le are și pe celelalte și cui îi lipsește una, îi lipsesc toate și că ele aduc ca plată celor ce le fac nu numai fericirea veșnică sau cerească, ci și pe cea trecătoare sau pământească. Iată dar că bunul creștin poate fi fericit și în viața aceasta și în cea viitoare, pe când păcătoșii vor fi nefericiți în viața viitoare și sunt nefericiți de cele mai multe ori și în această viață.

III. DRAGOSTEA.

148. Ce este dragostea?

Dragostea este un dar dumnezeiesc, prin care ne simțim îndemnați să iubim pe Dumnezeu ca binele nostru cel mai înalt și să împlinim tot ce poruncește El pentru mântuirea și fericirea noastră și a aproapelui nostru. Ea se arată îndeosebi prin fapte bune și întregește credința și nădejdea, desăvârșind mântuirea.

149. Pe cine trebuie să iubim?

Trebuie să iubim pe Dumnezeu, pe aproapele nostru și pe noi înșine, căci așa ne-a poruncit Domnul Hristos. „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău și pe aproapele tău ca pe tine însuți“ (Matei XXII, 37).

150. Pentru ce trebuie să iubim pe Dumnezeu mai presus de toate?

Trebuie să iubim pe Dumnezeu mai presus de toate, pentru că El ne-a făcut, ne ține și ne dă tot felul de bunătăți, îngrijindu-se mai ales de mântuirea și fericirea noastră.

151. În ce chip își arată omul dragostea către Dumnezeu?

Omul își arată dragostea către Dumnezeu, dacă-și împlinește poruncile.

152. Care sunt poruncile dumnezeiești cele mai însemnate?

Dumnezeu și-a spus voia sa în cele 10 porunci pe care le-a dat lui Moisi pe muntele Sinai și pe care Iisus Hristos le-a exprimat mai pe scurt și le-a recomandat urmașilor săi în cuvintele: „Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuși“.

EXPLICAREA CELOR ZECE PORUNCI.

153. Cum se împart cele 10 porunci?

Cele zece porunci se împart în două: cele patru dintâi cuprind datoriile către Dumnezeu, iar cele șase din urmă, datoriile către aproapele. Așa au și fost ele scrise pe cele două table de piatră pe care au fost date lui Moisi.

PORUNCA I.

154. Cea dintâi din porunci este pe scurt aceasta : „Eu sunt Domnul Dumnezeul tău. Să nu ai alți dumnezei afară de mine“.

155. Ce poruncește Dumnezeu în această poruncă?

În această poruncă, Dumnezeu ne descopere, că El singur este Dumnezeu adevărat, căruia se cuvine

cinstea și slava dumnezeiască. Ne poruncește ca numai Lui să ne închinăm, în El să credem, pe El să-L iubim și în El să nădăjduim și oprește păcatele împotriva credinței, iubirii și nădejzii în Dumnezeu.

156. În câte feluri putem să cinstim pe Dumnezeu?

Pe Dumnezeu putem și trebuie să-L cinstim în două feluri: *a)* lăuntric, afierosindu-i toate gândurile, simțirile și dorințele noastre și *b)* văzut, mărturisindu-l și nelepădându-ne de El, oricare ar fi prigonirile ce am îndura și luând parte la sfintele slujbe rânduite de El și de sfânta Sa Biserică.

157. Cum se păcătuiește împotriva credinței în Dumnezeu?

Împotriva credinței în Dumnezeu păcătuiesc mai întâi atei, adică cei care nu cred că este Dumnezeu; apoi păgânii și idololatrii, adică cei care se închină la zei mincinoși; după aceea ereticii, adică cei care cred altfel decum învață adevărata Biserică și în sfârșit toți câți aleargă la descântece, vrăjitorii, farmece și sunt stăpâniți de credințe deșarte.

158. Cine păcătuiește împotriva nădejzii în Dumnezeu?

Împotriva nădejzii în Dumnezeu păcătuiește întâi cel care se conduce de nădejdea greșită, că oricât ar păcătui de mult, Dumnezeu îl va ierta, fără ca el să dea semne de îndreptare, căci Dumnezeu este bun, și al doilea cel care, dimpotrivă, pierde orice nădejde că Dumnezeu îl va ierta și din această pricină nu se mai ostenește pe calea binelui.

159. Cine păcătuiește împotriva dragostei către Dumnezeu?

Împotriva dragostei către Dumnezeu păcătuiesc cei care urăsc pe Dumnezeu, sau care se iubesc pe sine ori lumea mai mult decât pe Dumnezeu. Astfel cel care hulește și înjură pe Dumnezeu arată prin faptă că-l urăște. Ingâmfatul, care se prețuește pe sine peste măsură nesocotește pe Dumnezeu, iar sgârcitul iubește banii, lacomul mâncarea și băutura mai mult decât pe Dumnezeu.

160. Se cade oare a ne închina îngerilor și sfinților?

Da. Trebuie să ne închinăm și îngerilor și sfinților, pentru că închinarea ce le-o dăm lor este deosebită de cea pe care o dăm lui Dumnezeu. Pe îngeri și pe sfinți îi rugăm numai ca pe unii ce sunt aproape de Dumnezeu, să mijlocească la El prin rugăciunile lor pentru noi, iar nu să ne ajute cu puterea lor. Și pe unii și pe alții nu-i socotim dar ca Dumnezeu și nu-i adorăm, ci numai îi venerăm, adică le arătăm respect, cum arătăm și oamenilor în viață, care aduc servicii însemnate Bisericii sau țării, ori se disting prin învățătură, înțelepciune sau virtute îndeobște.

PORUNCA II.

161. A doua poruncă este: „Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănare vreunui lucru ce este în cer sus, pe pământ jos, în apă sau sub pământ; nici să te închini sau să servești lor”.

162. Ce ne învață această poruncă?

Această poruncă învață că nu trebuie să ne închinăm la idoli, adică la lucruri făcute de mâna ome-

nească și socotite ca dumnezei. Închinarea la idoli sau idololatria era foarte răspândită pe vremea când a dat Dumnezeu poporului evreu cele 10 porunci prin Moisi, de aceea se atrage deosebită luare-aminte a fiilor acestui neam, să se ferească de ea. Și azi mai sunt încă neamuri prin nordul Asiei, prin inima Africei și prin insulele Oceaniei, care se închină la idoli. Dar forme de idololatrie foarte răspândite și printre noi sunt: lăcomia de mâncări și băuturi, căci „Dumnezeul lacomului este pântecul“, cum zice Apostolul (Fil. III, 19); iubirea de bani, pe care iarăși Apostolul o numește „închinarea la idoli“. (Col. III, 5); trufia sau prețuirea de sine peste măsură, precum și credința în ursită, în descântece, în vrăji, în vorbirea cu morții, ș. a.

163. Oare cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă?

Cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă, pentru că noi nu ne închinăm lemnului sau vâpselelor din care sunt făcute ele, nici chipului înfățișat de ele, ci sfinților pe care ele îi înfățișează. Icoanele sunt pentru noi numai un îndemn, ca să ne putem înălța mai ușor mintea la sfinții cei aleși și bine plăcuți ai lui Dumnezeu, spre a lua îndemn, să facem și noi fapte la fel cu ale lor. Pentru neștiutorii de carte, sfintele icoane sunt ca o carte în care oricine poate citi. Afară de aceasta, ele sunt podoaba cea mai potrivită pentru sfintele lăcașuri și pentru casele creștinilor.

Papistașii și protestanții păcătuiesc împotriva acestei porunci, pentru că ei primesc în biserică tot felul de statui ale Mântuitorului și ale sfinților. Pe de altă parte protestanții nu dau icoanelor cinstea cuvenită, ci le socotesc ca lucruri de podoabă ale sfintelor locașuri. Unii dintre ei — cum sunt calvinii și adventiștii — nici nu vor să audă de icoane.

PORUNCA III.

164. Porunca a treia este : „Să nu iei numele Domnului Dumnezeuului tău în deșert”.

165. Ce învață această poruncă?

Această poruncă învață că nu trebuie să luăm în deșert, adică să nu necinstim numele lui Dumnezeu.

Se ia în deșert numele lui Dumnezeu:

a) Când se rostește cu ușurință sau în glumă, la mânie, ori în lucruri neînsemnate;

b) când se insultă sau se ia în bătaie de joc;

c) când se întrebuițează ca blestem;

d) când se jură fals și

e) când se calcă o făgăduială în toată forma.

166. Jurământul este dar oprit cu desăvârșire?

Nu. Jurământul nu este oprit. El este un act sfânt, căci luând pe Dumnezeu ca martor pentru adevărul ziselor noastre, recunoaștem că el este adevărul însuși și preainaltul nostru Stăpân. De aceea jurământul este îngăduit, cu condițiunea ca cel ce jură să spună numai adevărul și ca chestiunea în care se jură să fie o chestiune însemnată, iar nu un lucru de nimic. În sfânta Scriptură găsim adesea, că Dumnezeu însuși s'a jurat. Mântuitorul de asemeni nu s'a ferit să răspundă la întrebarea cu jurământ a arhierelui iudaic, iar sfinții apostoli au jurat, când trebuința a cerut. Trebuie însă să fugim de jurământul mincinos și de jurământul făcut cu ușurință. În viața de toate zilele, cuvintele noastre de încredințare trebuie să fie, cum zice Mântuitorul, da și nu, iar de jurământ să ne servim numai în cazuri rare.

PORUNCA IV.

167. A patra poruncă este : „Adu-ți aminte de ziua a șaptea, ca s'o sfințești. Șase zile lucrează și sfârșește-ți lucrul, iar în ziua a șaptea să nu faci niciun lucru, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici vita ta, etc., căci este ziua de odihnă a Domnului”.

168. Ce ne învață această poruncă?

Această poruncă ne învață că trebuie să sărbătorim ziua Domnului. Ca zi a Domnului, evreii au ținut și țin și astăzi Sâmbăta, iar noi creștinii ținem Duminica, pentru că în această zi a înviat din morți Domnul Hristos și-a izbăvit neamul omenesc din robia păcatului. Ținând Duminica în locul Sâmbetei, noi nu călcăm această poruncă, căci scopul ei este de a sfinți Domnului una din cele șapte zile ale săptămânii, oricare va fi aceea. Tot ca zi a Domnului trebuie socotite și celelalte sărbători bisericesti afară de Duminici.

Dintre toate sectele care s'au îndepărtat de adevărata învățătură a Bisericii, singuri adventiștii s'au întors la iudaism și țin Sâmbăta în locul Duminicii.

169. Cum trebuie să ținem zilele de sărbătoare?

În zilele de sărbătoare, nu trebuie să ne îndeletnicim cu munca trupească obositoare, ci să ne odihnim trupul îngrijind de suflet. Trebuie dar să mergem la biserică și să ascultăm sfânta liturghie; să cetim cărți folositoare de suflet, mai ales sfânta Scriptură, viețile sfinților, predici și istorioare morale, să facem tot felul de fapte bune, ca d. p. să ajutăm pe săraci, să cercetăm pe bolnavi, să învățăm cele ale credinței pe copii și altele.

PORUNCA V.

170. A cincea poruncă este : „Cinstește pe tatăl și pe mama ta, ca să-ți fie bine și să trăești ani mulți și fericiți pe pământ”.

171. Ce cuprinde această poruncă?

Această poruncă cuprinde datoria impusă fiilor de a cinsti și iubi pe părinți, ca pe ființele cele mai scumpe lor și ca pe cei mari binevoitori și binefăcători ai lor după Dumnezeu.

172. Cum își arată copiii respectul și iubirea de părinți?

Copiii arată respect și iubire de părinți:

- a) dacă ascultă de cuvântul lor;
- b) dacă vorbesc de ei și cu ei cuviincios;
- c) dacă nu-i supără nici într'un fel și
- d) dacă-i ajută la nevoie.

173. Pe cine mai trebuie să respectăm și să iubim ca pe părinți?

Suntem datori să cinstim la fel ca pe părinți pe toți care în vreun fel poartă grijă de binele și fericirea noastră. Astfel dascălii și preoții, ca părinți ai noștri duhovnicești, capul statului și al Bisericii, legiuitorii, judecătorii și toți dregătorii publici, care au chemarea de a păzi averea, cinstea și viața tuturor cetățenilor, trebuie să se bucure de respectul și iubirea noastră. Asemeni trebuie să iubim, ca pe mamă, țara sau patria și să ne supunem în totul legilor ei. Cei mai tineri sunt apoi datori să respecte pe cei mai în vârstă decât ei și slugile pe stăpâni.

174. Au și părinții datorii către copiii lor?

Se înțelege că părinții au datorii de împlinit către copii. Astfel trebuie să se îngrijească de buna lor creștere, să-i ferească de tot ce le-ar putea strica în vreun fel, să-i învețe o îndeletnicire sau un meșteșug după urma căruia să poată trăi sau la care să alege în caz de nevoie, să le dea toate cele de trebuință până când se vor face mari, ș. a. Tot astfel și autoritățile politice și bisericesti sunt dator să se îngrijească de tot ce privește bunăstarea trupească și sufletească a membrilor statului și Bisericii, iar stăpânii să fie buni și drepti cu slugile, să le plătească simbria cu care le-au tocmit, să le învețe ce este bine și să le ferească de rău.

PORUNCA VI.

175. A șasea poruncă este : „Să nu ucizi”.

176. Ce oprește această poruncă?

Această poruncă oprește uciderea și sinuciderea, adică ridicarea vieții aproapelui și a noastră.

177. Este un singur fel de ucidere?

Nu, ci sunt două feluri de ucidere: trupească și sufletească. Uciderea trupească este ridicarea vieții trupesti a cuiva, ori lovirea și rănirea care duc mai târziu la moarte, precum și tratarea cu asprime, care amărăște și scurtează viața. Tot ca ucidere se socotește și expunerea cu ușurință la primejdii și necumpătarea în mâncare, băutură și petreceri, care strică sănătății.

Uciderea sufletească este pilda rea și sminteala, adică momirea intenționată la păcat a aproapelui sau

scandalizarea lui prin vorbe și fapte necuviincioase, ceea ce aduce după sine moartea sufletului.

Nu sunt vinovați de ucidere acei care apărându-și viața, averea și cinstea, ar face vreun rău sau chiar ar ucide pe cei care i-au atacat. Tot astfel nu sunt vinovați soldații cariucid pe dușmani în războiu, căci ei își apără patria.

178. Este mare păcat uciderea?

Uciderea este cel mai mare păcat pe care-l poate săvârși cineva față de aproapele și de sine însuși, pentru că orice rău am face cuiva sau nouă înșine se mai poate repara, dar viața, care este bunul cel mai de preț al omului, nu se mai poate înapoia celui care a fost lipsit de ea.

PORUNCA VII.

179. A șaptea poruncă este : „Să nu fii desfrânat”.

180. Ce se oprește în această poruncă?

În această poruncă se opresc orice cuvinte și fapte necuviincioase, adică de care trebuie să se rușineze omul înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor de omenie.

181. Cum ne putem feri de păcatul desfrânării?

Ne putem feri de acest păcat fugind de gândurile și poftele necurate, de vorbele, glumele, cântecele și jocurile ușuraticе, de priveliștele necuviincioase, de adunările oamenilor răi, de citirea cărților imorale, de beție, lene, ș. a.

182. Este mare păcat desfrânarea?

Desfrânarea este un foarte mare păcat, pentru că răpește omului nevinovăția, îi otrăvește sufletul și trupul, stricându-i sănătatea, îl face să cadă în alte păcate și-l afundă în mizerie și rușine.

Istoria ne arată că popoarele care s'au dedat la desfrânare s'au sfârșit trist și înainte de vreme. Tot astfel este și cu fiecare om în parte: Cine se aruncă în brațele desfrânării, se sinucide.

PORUNCA VIII.

183. A opta poruncă este: „Să nu furi”.

184. Ce se oprește în această poruncă?

În această poruncă se oprește furtul, adică însușirea pe nedrept a averii altuia. Sunt mai multe feluri de furt:

a) luarea pe ascuns a lucrului altuia se chiamă furt sau furtișag;

b) luarea cu sila se chiamă răpire;

c) luarea prin mijloace viclene, ca de pildă prin falsificări de zapise, ori cu măsuri sau bani falsi, se chiamă înșelătorie;

d) luarea de dobândă mare se chiamă cămătărie;

e) luarea de bani de către funcționari dela cetățeni, spre a face lucruri neiertate sau a-și închide ochii față de călcările de lege, se chiamă mituire.

Însfârșit, oprirea plății lucrătorilor și a simbriei servitorilor, neîntoarcerea lucrului luat cu împrumut, neîmplinirea datoriei impusă de slujba pe care o are cineva ș. a., sunt tot furt.

185. Ce învățătură tragem din această poruncă?

Din această poruncă învățăm, că omul este dator să-și agonisească avere pe căi cinstite și drepte, să respecte avutul altuia și să dea fiecăruia ceea ce datorește.

PORUNCA IX.

186. A noua poruncă este: „Să nu mărturisești mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău”.

187. Ce se oprește în această poruncă?

În această poruncă se oprește mărturia mincinoasă, minciuna, clevetirea, bănuiala nedreaptă, ascultarea vorbei de rău și orice poate vătăma averea sau cinstea aproapelui și se poruncește spunerea adevărului cu orice preț și în orice împrejurare.

188. Sunt împrejurări în care este iertată minciuna?

Minciuna nu este iertată niciodată și în nicio împrejurare, pentru că este nedemnă de om și pedepsită de Dumnezeu și pentru că cel care spune la început minciuni, care nu pot pricinui mult rău, se va deprinde cu vremea să spună minciuni care pot pricinui nespuse de mare rău.

PORUNCA X.

189. A zecea poruncă este: „Să nu poftesti femeia aproapelui tău, nici casa lui, nici țarina lui... nici nimic al lui“.

190. Ce se oprește în această poruncă?

Această poruncă trece de pe tărâmul faptelor pe tărâmul sufletului și oprește pofta neiertată după bunurile altuia. Nu este de ajuns numai să nu furăm lucrul aproapelui, dar nu trebuie nici măcar să-l dorim, căci dacă dorim sau poftim, o să căutăm și mijlocul de a ni-l însuși și astfel trecem dela gând la faptă. Dacă însă inima ne este curată, dacă alungăm din ea poftele rele, atunci nu mai suntem în primejdie de a săvârși fapte rele. În aceasta stă de săvârșirea morală.

191. Are omul și datorii către sine?

În cele 10 porunci se vorbește numai despre datoriile omului către Dumnezeu și către aproapele, pe când despre datoriile către sine nici nu se pomeneste. Pricina este că omul știe din fire, că are datorii către sine.

Mântuitorul Hristos, rezumând toate cele 10 porunci în dragostea către Dumnezeu și către aproapele, dă ca normă a dragostei către aproapele datoriile omului către sine însuși, arătând astfel care sunt datoriile omului către sine. Și e bine să se spună ce datorii are omul către sine însuși, pentrucă mulți nu cunosc aceste datorii sau își fac idee greșită de ele.

192. Cum se împart datoriile omului către sine însuși?

Datoriile omului către sine însuși se pot împărți în datorii către sufletul său și datorii către trupul său.

193. Care sunt datoriile omului către sufletul său?

Sufletul omului are mai multe însușiri sau puteri cu care stăpânește trupul și se pune în legătură cu lumea din afară. Astfel sunt mintea, cu care înțelege lucrurile, simțirea și conștiința, cu care-și dă seama de ceea ce este plăcut și bun, sau neplăcut și rău, și voința, cu care aduce la îndeplinire gândurile și dorințele. Toate aceste puteri sufletești trebuie cultivate, ca fiecare din ele să-și îndeplinească regulat rolul și să-și atingă ținta sa; mintea trebuie îmbogățită cu cunoștințe de folos, simțirea și conștiința trebuie formate așa fel ca ceea ce ele vor zice că e plăcut și bun să fie într'adevăr așa, iar voința ca să fie tare și să facă numai binele.

Tot de datoriile către suflet ține și datoria de a-și păstra fiecare cinstea sau bunul nume. Acesta nu se poate dobândi și păstra mai bine decât atunci când omul își vede conștiincios de meseria sau îndeletnicirea sa.

194. Care sunt datoriile omului către trupul său?

Omul trebuie să poarte grijă ca trupul să-i fie sănătos, căci fără sănătate vieța este numai un chin. Sănătatea se păstrează prin muncă cu rânduială, prin odihnă cu măsură, prin curățenie și prin cumpătate în mâncare, în băutură și în petreceri.

Pentru întreținerea în bună stare atât a trupului, cât și a sufletului, omul are nevoie și de avere. Orice om este dator să adune atâta avere cât să-și întân-

pine toate nevoile lui și ale familiei și dacă se poate, ca să ajute și pe cei lipsiți. Nu trebuie însă să caute să îngrămădească prea multă avere, nici s'o adune pe căi necinstite, ci numai prin muncă cinstită și dreaptă. Cu averea strânsă, omul nu trebuie să fie sgârcit, nici risipitor, ci s'o întrebuințeze cu cumpătare și cu înțelepciune.

195. Cum trebuie privite datoriile către Dumnezeu, către aproapele și către noi înșine?

Datoriile către Dumnezeu, către aproapele și către noi înșine trebuie privite ca urmare a unei legi morale sădite de însuși Dumnezeu în inima omului și nedespărțită de el. Această lege ne îndeamnă să facem numai ceea ce este bine și să fugim de rău și un glas tainic — glasul conștiinței — ne spune ce este bine și ce este rău și ne adresează mulțumiri, dacă am lucrat bine și dojană, dacă am lucrat rău. Astfel Dumnezeu a pus în noi înșine legea și măsura binelui și a răului.

DESPRE PĂCAT ȘI VIRTUTE.

196. Ce este păcatul și de câte feluri este?

Păcatul este neîmplinirea poruncilor impuse de legea dumnezeiască sau călcarea voiei lui Dumnezeu. El se poate săvârși nu numai cu fapta, ci și cu cuvântul și cu gândul. Orice vorbă ușuratică, orice dorință sau gând desordonat este păcat.

Păcatul este mai întâi de două feluri: *Păcatul originar sau strămoșesc*, adică acel cu care ne naștem fiecare, avându-l ca moștenire dela Adam și dela Eva și *păcatul actual sau personal*, pe care-l face

fiecare om. De păcatul strămoșesc ne curățim numai prin sfântul botez, iar de păcatele actuale ne curățim prin taina pocăinței.

197. De câte feluri sunt păcatele actuale?

Păcatele actuale sunt la rândul lor iarăși de două feluri: *Păcate de moarte și păcate ușoare*. Se numește păcat de moarte călcarea cu știință și voință a unui punct însemnat din legea dumnezeiască. Se zice „de moarte“, pentru că prin acest păcat se răpește sufletului harul dumnezeiesc, care este viața lui și i se pregătește moartea de veci, adică chinurile iadului.

Păcat ușor se chiamă călcarea legii lui Dumnezeu într'un punct mai puțin însemnat sau și călcarea unui punct însemnat, dar dacă se face fără știință și voință.

Păcatele de moarte sunt de trei feluri și anume: păcate capitale, păcate împotriva Sfântului Duh și păcate strigătoare la cer.

198. Care și câte sunt păcatele capitale?

Păcatele capitale sau de căpetenie se numesc păcatele mari de moarte, din care nasc altele. Ele sunt următoarele șapte:

a) Mândria, adică prețuirea de sine peste măsură, nesocotirea lui Dumnezeu și disprețul către aproapele. Din ea izvorăsc: ambițiunea deșartă, nesupunerea față de cei mai mari, tratarea cu asprime a celor mai mici, invidia, sfada, ș. a.;

b) Iubirea de argint, adică iubirea peste măsură a bunurilor pământești și străduința de a grămădi cât mai multe, fără a se gândi la cei care au nevoie de ajutor. Din ea pornesc: neîndurarea, minciuna,

furtul, camăta, mituirea, înșelătoria, împilarea celor săraci, trădarea, uciderea, ș. a.

c) Necurăția, adică gândirea, poftirea, vorbirea și săvârșirea de fapte rușinoase. Din ea nasc: lipsa de pietate, pofta de plăceri neiertate, vrăjmășia, duelul, sinuciderea, ș. a.;

d) Invidia sau pisma, adică părerea de rău de binele și fericirea aproapelui și părerea de bine de răul și de nenorocirea lui. Din ea iau naștere: ura, defăimarea, dorința de răzbunare, prigonirea, uciderea, ș. a.;

e) Lăcomia, adică îmbuibarea de mâncare și de băutură. Din ea izvorăsc: sgârzenia, risipa, nedreptatea, silnicia, cearta, bătaia, omorul, desfrânarea, ș. a. m. d.

f) Mânia, adică supărarea cu ușurință pentru orice lucru și dorință de răzbunare. Din ea decurg: gâlceava, vrajba, ura, răzbunarea, omorul, ș. a.;

g) Trândăvia sau lenea, adică desgustul pentru muncă și neîmplinirea datoriei. Din ea izvorăsc: slăbirea voiei, moleșirea, sărăcia, înșelăciunea, minciuna, ura pe cel muncitor și avut, ș. a.

199. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt?

Păcatele împotriva Duhului Sfânt sunt:

a) Increderea nesocotită în bunătatea lui Dumnezeu, ceea ce face ca omul să păcătuiască neconștient cu gândul, că Dumnezeu îl va ierta, pentru că e bun;

b) Desnădăjduirea de îndurarea lui Dumnezeu, ceea ce face pe păcătos să nu se mai îndrepte, de teamă că Dumnezeu nu-l va ierta;

c) Impotrivirea la adevărul învederat, care se face de păcătos pentru ca să poată continua să păcătuiască;

d) Lepădarea de credința ortodoxă;

e) Pismuirea aproapelui pentru harul ce a primit de la Dumnezeu și

f) Neînvățarea din răutate a celor neștiutori despre lucrurile credinței.

200. Pentru ce se numesc aceste păcate împotriva Duhului Sfânt?

Se numesc păcate împotriva Duhului Sfânt, pentru că prin ele omul respinge cu încăpățănare harul Sfântului Duh și-și închide inima cu totul față de el. Din această cauză cei care cad în aceste păcate se pierd de obicei pentru vecie și numai puțini din ei și cu foarte mare greutate se pot îndrepta.

201. Care sunt păcatele strigătoare la cer și de ce se numesc astfel?

Păcatele strigătoare la cer sunt:

a) uciderea cu voință;

b) sodomia;

c) asuprirea săracilor, a văduvelor și a orfanilor;

d) oprirea plății lucrătorilor și

e) defăimarea și nemulțumirea părinților.

Aceste păcate se zic strigătoare la cer, pentru că sunt așa de grele că cer răzbunare de la Dumnezeu chiar în această viață împotriva celor care le săvârșesc.

202. Putem fi oare vinovați și de păcatele altora?

Ne putem face vinovați și de păcatele altora sau ne facem părtași la păcatele lor: dacă îndemnăm la păcat, dacă silim la păcat, dacă consimțim la păcat, dacă dăm prilej de păcat, dacă laudăm păcatul, dacă nu mustrăm păcatul, dacă ajutăm la păcat și dacă luăm apărarea păcatului altora.

203. Este deajuns să ne ferim de păcat?

Nu este deajuns să ne ferim numai de păcat, ci trebuie să ne silim a ne însuși virtutea.

204. Ce este virtutea?

Stăruirea neîntreruptă în săvârșirea faptelor bune și plăcute lui Dumnezeu se chiamă virtute.

205. De câte feluri sunt virtuțile creștinești?

Virtuțile creștinești sunt de două feluri: teologice, adică cele care au de obiect pe Dumnezeu și sunt: credința, nădejdea și dragostea — despre care s'a vorbit mai înainte — și morale, adică cele care rânduesc purtarea noastră morală potrivită cu voința lui Dumnezeu.

206. Care sunt virtuțile morale de căpetenie?

Virtuțile morale de căpetenie sau cardinale sunt acestea: înțelepciunea, dreptatea, bărbăția și cumpătarea.

Înțelepciunea este chibzuirea de a ne purta astfel în viață încât să nu supărăm pe Dumnezeu sau pe aproapele prin vreo faptă sau o vorbă a noastră.

Dreptatea este voința hotărâtă de a da fiecăruia ceea ce este al său.

Bărbăția este însușirea sufletului de a împlini datoriile cu statornicie și a înfrunța cu curaj greutățile și primejdiile vieții.

Cumpătarea este virtutea prin care ne stăpânim pe noi înșine și punem frâu poftelor și patimilor rele.

207. Mai sunt și alte virtuți însemnate afară de acestea?

Afară de aceste patru virtuți de căpetenie mai sunt însemnate încă alte șapte virtuți, care se opun celor șapte păcate de moarte. Acestea sunt: smerenia, dărnicia, curăția, dragostea, cumpătarea, blândețea și sârguința.

208. Care sunt roadele virtuții?

Virtutea face pe om plăcut lui Dumnezeu, mulțumit în viața pământească și fericit în viața viitoare. Omul virtuos este creștin desăvârșit.

209. Este și o cale mai scurtă pentru ajungerea la desăvârșirea creștină?

Da, este calea sfaturilor evanghelice.

210. Ce sunt sfaturile evanghelice?

Sfaturile evanghelice sunt niște îndemnuri pe care ni le-a dat Mântuitorul Hristos ca să le urmăm, dacă voim să ajungem mai repede la desăvârșirea creștinească. Ele sunt trei și anume:

a) Sărăcia de bună voie, adică renunțarea voită la orice fel de avere materială;

b) curăția neîntreruptă, adică renunțarea totală la plăcerile trupești și

c) ascultarea necondiționată de o căpetenie duhovnicească.

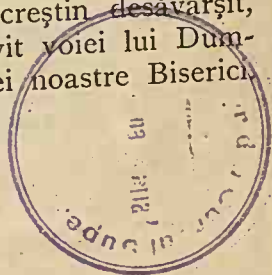
211. Cine trebuie să păzească sfaturile evanghelice?

Sfaturile evanghelice trebuie să fie păzite de călugări și călugărițe, căci călugăria este întemeiată toc-

mai pentru practicarea sfaturilor evanghelice. De asemeni trebuie să fie păzite și de oricine a făcut o făgăduială deosebită lui Dumnezeu pentru aceasta. Ceilalți creștini sunt scutiți de ținerea lor.

212. Putem ajunge și în lume la desăvârșirea creștină?

De sigur. Nu numai în mănăstire și în singurătate și nu numai prin împlinirea sfaturilor evanghelice poate ajunge cineva să fie creștin desăvârșit, ci și în lume, dacă trăește potrivit voiei lui Dumnezeu, arătată în învățătura sfintei noastre Biserici.

CUPRINSUL:

Pagina

Scrisoare	3
---------------------	---

INTRODUCERE

1. Ce este omul și care este rostul lui pe pământ?	5
2. Cine poate fi dar fericit?	6

I. CREDINȚA

3. Ce este credința creștină?	7
4. Unde se află descoperirea dumnezeiască?	8
5. Ce este Sf. Scriptură?	8
6. Ce este Sf. Tradițiune?	8
7. Se poate adevăra că Sf. Scriptură și Sf. Tradițiune sunt cuvântul lui Dumnezeu?	9
8. In ce chip trebuie să primească creștinul Sf. Scriptură și Sf. Tradițiune?	9
9. Este de trebuință credința pentru mântuire?	10
10. Cum trebuie să fie credința mântuitoare?	11
11. Unde se cuprinde învățătura credinței creștine?	11
12. <i>Ce învățatură cuprinde articolul I al Crezului?</i>	12
13. Ce este Dumnezeu și ce trebuie să știm despre Dânsul?	12
14. In ce chip cunoaștem pe Dumnezeu și însușirile sale?	13
15. Pentru ce Dumnezeu se numește „Tată”?	14
16. Ce înseamnă cuvintele: atotfiitorul, făcătorul cerului și al pă- mântului, văzutelor tuturor și nevăzutele?	15
17. Ce trebuie să știm despre facerea lumii?	15
18. Pentru ce Dumnezeu nu se numește numai făcătorul cerului și al pământului, ci și al văzutele tuturor și nevăzutele?	16
19. Cum a făcut Dumnezeu lumea văzută?	16
20. Cum a fost făcut omul?	17
21. Cum au pierdut oamenii starea de fericire dela început?	18
22. Lăsat-a Dumnezeu pe oameni în rătăcirea lor?	19
23. A pregătit Dumnezeu pe toți oamenii la fel pentru primirea Mântuitorului?	19
24. <i>Ce învățăm din articolul 2?</i>	20
25. In care cuvinte se spune că Iisus este Mântuitorul făgăduit?	20
26. De unde știm că Iisus Hristos este într'adevăr Mântuitorul fă- găduit?	20

	Pagina
27. Ce anume s'a proorocit despre Mântuitorul?	21
28. Care sunt cele mai însemnate proorocii și preînchipuiri despre Mântuitorul?	21
29. Pentru ce zicem că Iisus se numește prooroc, preot și împărat?	23
30. In ce înțeles numim pe Iisus Hristos Domn?	23
31. Ce însemnează cuvintele : „Fiul lui Dumnezeu, unul-născut?”	23
32. Când s'a născut Fiul lui Dumnezeu din Dumnezeu Tatăl?	23
33. Ce însemnează cuvintele „Lumină din Lumină”?	24
34. Cine ne încredințează că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu și Dumnezeu adevărat?	24
35. <i>Ce se învață în articolul 3?</i>	25
36. Cum s'a făcut om Fiul lui Dumnezeu?	25
37. Care este numele și cinstea ce se cuvine să dăm Maicii Domnului Hristos?	25
38. <i>Ce ne învață articolul 4?</i>	26
39. Ce trebuie să credem despre patimile Domnului?	26
40. In ce chip ne mântuim prin patimile și moartea Domnului?	27
41. Ce trebuie să socotim despre sf. Cruce?	27
42. <i>Ce învățăm din articolul 5?</i>	27
43. De unde știm noi că Iisus a înviat cu adevărat?	27
44. La ce ne folosește învierea lui Hristos?	28
45. <i>Ce învățătură se cuprinde în articolul 6?</i>	28
46. Pentru ce s'a înălțat Iisus la cer?	28
47. Ce trebuie să mai știm despre înălțarea Domnului?	29
48. <i>Ce se învață în articolul 7?</i>	29
49. Cum se numește judecata aceasta dela sfârșitul lumii?	29
50. De ce vor da oamenii seamă la judecata de apoi?	29
51. Cum se va face judecata de apoi?	30
52. Ce înțelegem prin Cer?	30
53. Ce înțelegem prin Iad?	30
54. Mai este vre-o altă judecată afară de cea de apoi sau obștească?	30
55. Pentru ce se mai ține judecata de apoi, dacă omul este judecat îndată după moarte?	31
56. <i>Ce învățătură se cuprinde în articolul 8?</i>	31
57. De unde știm că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat?	31
58. Pentru ce a treia persoană a Sf. Treimi se numește „Duh Sfânt” și „Domn de viață făcător”?	32
59. Cum lucrează Sfântul Duh?	32
60. Cum trebuie să înțelegem cuvintele „carele a grăit prin prooroci”?	32
61. <i>Ce ne învață articolul 9?</i>	33
62. Sunt toți fiii Bisericii deopotrivă?	33
63. Cum este cârmuită Biserica?	34
64. Pentru ce Biserica se numește : una, sfântă, sobornicească și apostolească?	35
65. Care este adevărata Biserică creștină?	35
66. Ce cere Biserica dela noi?	36
67. Câte și care sunt poruncile Bisericii?	36
68. <i>Despre ce ne învață articolul 10?</i>	37
69. Ce este sfânta taină?	37
70. Ce este harul?	37
71. Ce lucrări deosebim la o sf. taină?	37
72. Câte sf. taine are Biserica noastră?	37
73. Cine poate săvârși sf. taine?	38

	Pagina
1. BOTEZUL	
74. Ce este Botezul?	38
75. Când a așezat Mântuitorul taina sf. botez?.	38
76. Ce se cere dela cel ce se botează?.	39
77. Ce însemnează diferitele ceremonii ce se săvârșesc la botez?.	39
78. Ce trebuie să mai știm despre sf. botez?	40
2. UNGEREA CU SFÂNTUL MIR	
79. Ce este ungera cu sf. mir?	40
80. Pentru ce se dă ungera cu sf. mir?	40
81. Ce trebuie să știm despre sf. mir?	41
3. POCĂINȚA	
82. Ce este pocăința?	41
83. Când a așezat Mântuitorul această taină?	42
84. Ce se cere dela cel care se pocăește?	42
85. Ce este canonul?	42
4. SFÂNTA ÎMPĂRTĂȘIRE	
86. Ce este sf. împărtășire?	43
87. Când a așezat Mântuitorul taina sfintei împărtășiri?	43
88. Când și cum se preface pâinea și vinul în trupul și sângele Domnului?	44
89. Care sunt foloasele sf. împărtășiri?	45
90. Ce trebuie să mai știm despre sf. împărtășire?	45
5. NUNTA	
91. Ce este nunta?	46
92. Când a așezat Domnul Hristos taina nunții?	46
93. Cari sunt datorile ce curg din căsătorie?	47
94. Oare toți oamenii trebuie să se căsătorească?	47
6. PREOȚIA	
95. Ce este preoția?	48
96. Când a așezat Iisus Hristos taina preoției?	48
97. Afară de preoția ce se dă prin hirotonie mai este alta?	49
7. MASLUL	
98. Ce este maslul?	50
99. De unde știm, că această sfântă taină este așezată de Mântuitorul?	50
100. Cum trebuie primit sf. maslu?	50
101. Ce se învață în articolul 11?	51
102. Cum va învia omul, dacă e mort?	51
103. Pentru ce mor toți oamenii?	51
104. Pentru ce ne-a ascuns Dumnezeu ceasul morții?	51
105. Care este starea sufletelor după moarte?	52
106. Pentru ce trebuie să învieze trupurile?	52
107. Când va fi învierea trupurilor?	53
108. Oare vor învia toți morții?	53
109. Ce se spune în articolul 12?	53

110. Ce fel va fi viața de veci?	53
111. Care va fi soarta celor păcătoși în viața viitoare?	54
112. Ce însemnează cuvântul Amin, dela sfârșitul Crezului?	54

II. NĂDEJDEA

113. Ce este nădejdea?	55
114. În ce se cuprinde nădejdea creștină?	55
115. Ce este rugăciunea?	55
116. Pentru ce trebuie să ne rugăm?	56
117. Cum trebuie să ne rugăm?	56
118. Când trebuie să ne rugăm?	56
119. Unde trebuie să ne rugăm?	57
120. Care este cea mai potrivită rugăciune?	57

EXPLICAREA RUGĂCIUNII „TATĂL NOSTRU”

121. Câte părți are rugăciunea domnească?	58
122. Care este chemarea?	58
123. Pentru ce numim pe Dumnezeu „Tatăl nostru”?	58
124. De ce zicem „Carele ești în ceruri”?	58
125. Cererea întâia este: „Sfințească-se numele tău”	59
126. A doua cerere este: „Vie împărăția ta”.	59
127. A treia cerere este: „Facă-se voia ta, precum în cer așa și pe pământ?”	59
128. Cum împlinim voia lui Dumnezeu?	60
129. A patra cerere este: „Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi”	60
130. De ce cerem numai „pâine” și nu cerem și celelalte lucruri de care avem trebuință?	60
131. Oare numai pentru o zi trebuie să cerem cele trebuitoare sufletului și trupului?	61
132. A cincia cerere este: „Și ne iartă greșalele noastre, precum și noi iertăm celor ce ne greșesc nouă”	61
133. A șasea cerere este: „Și nu ne duce în ispită”	62
134. De unde vin ispitele, pentru ce vin și cum le înlăturăm?	62
135. A șaptea cerere este: „Ci ne izbăvește de cel rău”	63
136. Care este încheierea?	63

FERICIRILE

137. Câte fericiri sunt?	64
138. Întâia fericire este: „Fericiti cei săraci cu duhul, că aceora este împărăția cerurilor”	64
139. A doua fericire este: „Fericiti cei ce plâng, că aceia se vor mângâia”	64
140. A treia fericire este: „Fericiti cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul”	65
141. A patra fericire este: „Fericiti cei ce flămânzesc și insetoșează de dreptate, că aceia se vor sătura”	65
142. A cincia fericire este: „Fericiti cei milostivi, că aceia se vor milui”	66
143. A șasea fericire este: „Fericiti cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”	67
144. A șaptea fericire este: „Fericiti făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema”	67

145. A opta fericire este: „Fericiti cei prigoniti pentru dreptate, că a acelora este împărăția cerurilor” 67
146. A noua fericire este: „Fericiti veți fi când vă vor ocări și vă vor izgoni și, mințind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră din pricina mea. Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri” 68
147. Ce trebuie să socotim îndeobște despre faptele pentru care se făgăduște fericirea? 68

III. DRAGOSTEA

148. Ce este dragostea? 69
149. Pe cine trebuie să iubim? 69
150. Pentru ce trebuie să iubim pe Dumnezeu mai presus de toate? 69
151. In ce chip își arată omul dragostea către Dumnezeu? 70
152. Care sunt poruncile dumnezeiești cele mai însemnate? 70

EXPLICAREA CELOR ZECE PORUNCI

153. Cum se împart cele 10 porunci? 70
154. *Cea dintâi din porunci este pe scurt aceasta:* „Eu sunt Dumnezeuul tău. Să nu ai alți dumnezei afară de mine” 70
155. Ce poruncește Dumnezeu în această poruncă 70
156. In câte feluri putem să cinstim pe Dumnezeu? 71
157. Cum se păcătuiește împotriva credinței în Dumnezeu? 71
158. Cine păcătuiește împotriva nădejzii în Dumnezeu? 71
159. Cine păcătuiește împotriva dragostei către Dumnezeu? 72
160. Se cade oare a ne închina ingerilor și sfinților? 72
161. *A doua poruncă este:* „Să nu-ți faci chip cioplit, nici asemănare vreunui lucru ce este în cer sus, pe pământ jos, în apă sau sub pământ; nici să te închini sau să servești lor”. 72
162. Ce ne învață această poruncă? 72
163. Oare cinstirea icoanelor nu este oprită de această poruncă? 73
164. *Porunca a treia este:* „Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert” 74
165. Ce învață această poruncă? 74
166. Jurământul este dar oprit cu desăvârșire? 74
167. *A patra poruncă este:* „Adu-ți aminte de ziua a șaptea, ca s'o sfințești. Șase zile lucrează și sfârșește-ți lucru, iar în ziua a șaptea să nu faci nici un lucru, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici vita ta, etc., căci este ziua de odihnă a Domnului” 75
168. Ce ne învață această poruncă? 75
169. Cum trebuie să ținem zilele de Sărbătoare? 75
170. *A cincia poruncă este:* „Cinștește pe tatăl și pe mama ta, să-ți fie bine și să trăești ani mulți și fericiti pe pământ” 76
171. Ce cuprinde această poruncă? 76
172. Cum își arată copiii respectul și iubirea de părinți? 76
173. Pe cine mai trebuie să respectăm și să iubim ca pe părinți? 76
174. Au și părinții datorii către copiii lor? 77
175. *A șasea poruncă este:* „Să nu ucizi” 77
176. Ce operește această poruncă? 77
177. Este un singur fel deucidere? 77
178. Este mare păcat uciderea? 78
179. *A șaptea poruncă este:* „Să nu fii desfrânat” 78

180. Ce se oprește în această poruncă?	78
181. Cum ne putem feri de păcatul desfrânării?	78
182. Este mare păcat desfrânarea?	79
183. <i>A opta poruncă este</i> : „Să nu furi”	79
184. Ce se oprește în această poruncă?	79
185. Ce învățătură tragem din această poruncă?	80
186. <i>A noua poruncă este</i> : „Să nu mărturisești mărturie minci- noasă împotriva aproapelui tău”	80
187. Ce se oprește în această poruncă?	80
188. Sunt împrejurări în care este iertată minciuna?	80
189. <i>A zecea poruncă este</i> : „Să nu poțestești femeia aproapelui tău, nici casa lui, nici țarina lui... nici nimic al lui”	81
190. Ce se oprește în această poruncă?	81
191. Are omul și datoriile către sine?	81
192. Cum se împart datoriile omului către sine însuși?	82
193. Care sunt datoriile omului către sufletul său?	82
194. Care sunt datoriile omului către trupul său?	82
195. Cum trebuie privite datoriile către Dumnezeu, către aproa- pele și către noi înșine?	83

DESPRE PĂCAT ȘI VIRTUTE

196. Ce este păcatul și de câte feluri este?	83
197. De câte feluri sunt păcatele actuale?	84
198. Care și câte sunt păcatele capitale?	84
199. Care sunt păcatele împotriva Duhului Sfânt?	85
200. Pentru ce se numesc aceste păcate împotriva Duhului Sfânt?	86
201. Care sunt păcatele strigătoare la cer și de ce se numesc astfel?	86
202. Putem fi oare vinovați și de păcatele altora?	86
203. Este deajuns să ne ferim de păcat?	87
204. Ce este virtutea?	87
205. De câte feluri sunt virtuțile creștinești?	87
206. Care sunt virtuțile morale de căpetenie?	87
207. Mai sunt și alte virtuți însemnate afară de acestea?	88
208. Care sunt roadele virtuții?	88
209. Este și o cale mai scurtă pentru ajungerea la desăvârșirea creștină?	88
210. Ce sunt sfaturile evanghelice?	88
211. Cine trebuie să păzească sfaturile evanghelice?	88
212. Putem ajunge și în lume la desăvârșirea creștină?	89

VERIFICAT
1987

VERIFICAT
2007

BIBLIOTECA
CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII

5/ku